Kočevska

2023 LETO MILANA BUTINE

Marec 2023 / Poštnina plačana pri Pošti 1102 Ljubljana / Občina Kočevje / Brezplačni izvod

Pogovarjanje z umetno inteligenco

Foto: www.pixabay.com

Razvoj računalniške tehnologije je presunljiv in kaže, da smo pred novim obdobjem. Tega predstavlja jezikovna umetna inteligenca, ki je zmožna razumeti naša vprašanja in nanje odgovoriti v razumljivem jeziku, zna reševati logične in matematične probleme ter urejati besedila.
Nekateri strokovnjaki pravijo, da bo pojav umetne inteligence tako revolucionaren, kot je bil pojav interneta. A vendar so nekateri pedagogi skeptični do nove tehnologije, saj bi umetna inteligenca lahko povzročala težave pri izobraževanju, saj zna sama spisati domačo nalogo ali rešiti še tako zapleten problem. Poznavalci mirijo, da večjih sprememb ne bo, se bo pa treba novim orodjem prilagoditi in se jih naučiti uporabljati, po drugi strani pa bo lahko izrazito olajšal delo z računalniki.

Intervju: Tomaž Markovič

Foto: Žarko Nanjara

"Delo, ki ga opravljamo, je kompleksno, občasno tudi težavno, a rezultati kažejo, da smo pri tem uspešni," pravi Tomaž Markovič, učitelj nemščine in zadnjih pet let ravnatelj Gimnazije in srednje šole Kočevje. Šola, ki gimnazijski program neprekinjeno izvaja že 150 let, je imela ob prvem vpisu le 11 dijakov, danes jo obiskuje 440 dijakov v več kot 20 oddelkih, ki se izobražujejo v devetih različnih programih.

Spregovorili smo o ugledu učiteljev in kadrovskih težavah, s katerimi se soočajo šole, o pričakovanjih glede reform, ki jih pripravlja trenutna vlada, ter načinih, kako uspešno pripraviti dijaka na nadaljnje izobraževanje.

Novi direktor Javnega zavoda za šport ▶ stran 3

Pogovarjanje z računalnikom ▶ stran 4

Mednarodni dan Romov ▶ stran 5

Intervju: Tomaž Markovič ▶ stran 6

Priznanja Civilne zaščite ▶ stran 8

Bolečina v križu (3. del) ▶ stran 12

Ne zamenjajmo sluha za kratkotrajni užitek ▶ stran 13

Obrazi: Tone Steklasa ▶ stran 14

Iz depojev ▶ stran 16

Kultura ▶ stran 20

Nebo je meja ▶ stran 26

Dan košarke

V kočevski športni dvorani je bila sobota, 18. marca, posvečena košarki. "Košarko bi radi približali najmlajšim in ji vrnili ugled, ki ga je že imela v Kočevju," je povedal Roman Kirn, predsednik Košarkarskega kluba Kočevje. Njihov glavni cilj je trening najmlajših. "Zdaj naše treninge obiskuje približno 80 otrok, ki so stari do 14 let," o športnem naraščaju pove Kirn. "Treninge izvaja pet certificiranih trenerjev za mlajše skupine, ki jih bomo naslednje leto poslali na nadaljnje šolanje, da bodo lahko vodili tudi mladinske ekipe."

Jutranji program so s predstavitvijo naučenih veščin začeli najmlajši, stari do 8 let, na športnem igrišču so se pomerili otroci do 12 let, v popoldanskih urah pa so otroci v kategoriji do 14 let odigrali

turnir, kjer so se pomerili s košarkarji KD Slovan in KK Cerknica. "Izvedli smo tudi rekreacijski turnir s šestimi ekipami, kamor smo povabili vse, ki se v Kočevju s košarko ukvarjajo tako ali drugače," je še povedal Kirn.

Na športnem dnevu so otrokom predstavili tudi program Feelgood košarka. "Feelgood košarka je nastala s ciljem, da športu vrne igrivost, zdravje in ustvarjalnost," je razložil Dejan Milenković. "Otroke spodbuja k zdravemu odnosu do gibanja, do kolektiva in dela, to pa jim posreduje na njim primeren način." Pilotni projekt Feelgood košarka je nastal v sodelovanju s Košarkarsko zvezo Slovenije, z njim pa poskušajo najti nove načine, kako k vadbi pritegniti otroke, saj neprimerno izvajanje treningov otroke lahko odvrne od športa. Izobražujejo pa tudi trenerje: "Nameravamo organizirati tudi kamp za trenerje, kjer bodo dognanja stroke na igrišču lahko povezali v celoto."

Ž. N.

50. obletnica vrnitve risov v Slovenijo

Ris je bil nekoč prisoten po vsej Sloveniji, a je zaradi pomanjkanja plena, izgube življenjskega prostora in pretiranega lova izumrl. Pred pol stoletja so v želji po ponovni naselitvi iz Slovaške pripeljali šest risov. 2. marca 1973 so po dobrih stotih letih risi ponovno zakorakali v kočevske gozdove. Naravovarstveni podvig se je izkazal za enega najuspešnejših v Evropi, saj se je populacija številčno okrepila in se razširila tudi v sosednje države – Italijo, Hrvaško in Bosno in Hercegovino. A je obdobju širjenja populacije zaradi premajhnega števila izvornih živali in nepovezanosti z drugimi risjimi populacijami sledilo parjenje v sorodstvu in število risov je začelo spet upadati.

To bi lahko vodilo v izumrtje, zato se v sklopu mednarodnega projekta LIFE Lynxv 2017–2024 doseljujejo risi na ozemlje Slovenije in Hrvaške. Doseljeni risi prihajajo iz stabilne risje populacije z območja slovaških in romunskih Karpatov. Namen projekta je, da se v obstoječo populacijo vključi 14 risov. Do danes so s pomočjo lokalnih lovcev v slovenske gozdove izpustili 10 risov, pet pa jih je našlo novo domovanje na Hrvaškem. Projekt LIFE Lynxizvaja Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z Lovsko zvezo Slovenije, Univerzo v Ljubljani in Zavodom RS za varstvo narave.

Risji mladiči iz slovenskih Alp. • ***Foto: LIFE Lynx***

"Zelo sem zadovoljen s potekom projekta, predvsem z vključevanjem risov v alpskem delu populacije, kjer pred tem dalj časa nismo zabeležili njihove stalne prisotnosti," je povedal Rok Černe, koordinator projekta LIFE Lynx. "Potrdili smo tudi že tri legla mladičev priseljenih risinj, kar kaže, da smo na dobri poti, da se bo v jugovzhodnih Alpah vzpostavila povezovalna populacija, ki bo dolgoročno omogočila povezavo naše populacije risa s sosednjimi populacijami v Alpah."

Pomembno vlogo pri današnji doselitvi imajo lovci. Poleg skrbi za doseljene rise pred izpustitvijo v naravo so aktivno vključeni v spremljanje populacije z avtomatskimi kamerami, Lovska zveza Slovenije pa se zavzema tudi za izboljšanje preganjanja nezakonitega lova živali. "Slovenski lovci s svojim volonterskim delom že desetletja skrbimo za naravno okolje vseh živali in jih ohranjamo za svoje zanamce," je povedal Lado Bradač, predsednik Lovske zveze Slovenije. "Ponosen sem, da gre Slovenija in slovensko lovstvo v smeri naravovarstva. Kot predstavnik več kot 20.000 lovcev v Sloveniji zagovarjam ničelno toleranco Lovske zveze Slovenije do nezakonitega ubijanja risov in drugih prostoživečih živali."

Ž. N.

Projekt ToyotaGO se v občini Kočevje zaključuje

ToyotaGO je kot pilotni projekt prevozov na zahtevo v občini Kočevje zaživel aprila lani. Sprva načrtovano polletno pilotno obdobje se je podaljšalo še v leto 2023, konec marca pa se projekt dokončno zaključuje. Občina Kočevje se je na podlagi rezultatov in analize stroškov odločila, da projekta v enaki obliki ne bo nadaljevala, temveč bo iskala druge možne rešitve in tudi finančna sredstva. Zagotavljanje javnega potniškega prometa in prevozov v kakršnikoli obliki je namreč velik finančni zalogaj, ki pa je največkrat predvsem na plečih občinskih proračunov.

Odločitev, da s projektom ne nadaljujemo, ni bila lahka, saj so uporabniki tovrstno obliko mobilnosti sprejeli za svojo in je marsikomu olajšala vsakdan ter prihranila staršem kakšno pot, je ob zaključku pilotnega projekta povedal kočevski župan dr. Vladimir Prebilič. Odločitev je bila sprejeta na podlagi nezadostnega doseganja začrtanih ciljev in predvsem stroškov izvajanja prevozov. V občini Kočevje se je namreč v zadnjem času izvedlo približno 250 prevozov mesečno, medtem ko je mesečni strošek izvajanja prevozov z dvema voziloma obsegal okoli 8.000 evrov. Interes za uporabo storitve je sicer počasi naraščal, a kljub temu nadaljevati na enak način ni smotrno. Zato bodo napori Občine Kočevje v prihodnje usmerjeni v iskanje optimalnejših rešitev in dodatnih finančnih sredstev. Pri tem pa računajo tudi na posluh države, vsaj pri zagotavljanju sredstev za brezplačne prevoze starejših in invalidov, kot velja za javni potniški promet. Pilotni projekt, ki so ga partnerji Občina Kočevje, Toyota Adria, Komunala Kočevje in Zavod Sopotniki izvajali v občini, je omogočil pomembne izkušnje in podatke ter postavil temelje za nadaljnji razvoj mobilnostnih storitev, prilagojenih potrebam in specifikam posameznega kraja. Medtem storitev brezplačnih prevozov za starejše občanke in občane v občini Kočevje, ki se izvaja v sodelovanju z Zavodom Sopotniki, še naprej ostaja na voljo.

K. G.

Konec marca že četrta akcija Pomladimo gozdove

Družba Slovenski državni gozdovi letos organizira že 4. akcijo Pomladimo gozdove 2023. Vseslovenska prostovoljska akcija sajenja dreves na gozdnih površinah, ki so jih v preteklih letih prizadele naravne ujme in gradacije podlubnikov, bo potekala v soboto, 25. marca, z začetkom ob 9. uri. Če bo zelo slabo vreme, bo prestavljena za teden dni, na 1. april.

Sajenje mladih dreves bo potekalo na štirih lokacijah po Sloveniji: Lovrenc na Pohorju, Smrečje pri Bohorju, Moše pri Medvodah in Kočevje v bližini vasi Polom. Tam je gozdne površine prizadel lubadar, na površini velikosti enega hektarja pa namerava SiDG skupaj s prostovoljci posaditi 2.000 sadik, od tega 1.500 sadik mladega gradna (hrasta) in 500 sadik češnje. Graden je namreč ena od drevesnih vrst, ki se poleg bukve tudi naravno pojavlja na tem območju, češnja pa se sadi zato, ker je plodonosna drevesna vrsta.

Skupaj se bo posadilo okoli 7.000 sadik drevesnih vrst hrasta, češnje, jelke, macesna, duglazije, kostanja, gorskega javorja, bukve in gradna. Na Goriškem Krasu bodo na površini, ki jo je prizadel lanski veliki požar, izvajali setev semen. Na enem hektarju gozdne površine bo posejanih osem kilogramov semen drevesnih vrst topokrpega javorja, maklena, lipovca in lipe.

Sajenje dreves je enostavno opravilo, primerno za vse generacije, od otrok do najstarejših. Običajno pa se sadi v paru. Udeleženci sajenja morajo orodje (rovnico, kramp ali podobno) prinesti s seboj, priporočljive so tudi vrtnarske rokavice. Pred začetkom akcije bodo gozdarji SiDG in Zavoda za gozdove Slovenije vsem udeležencem izvedli demonstracijo pravilnega sajenja.

Foto: Vasja Marinč

Podrobnejše informacije o akciji so objavljene na spletni strani sidg.si. Za vsako od petih lokacij je na spletni strani SiDG objavljeno zbirno mesto ter informacija o dostopu. Vse, ki se nameravajo akcije udeležiti, prosijo, da zaradi lažje organizacije dogodka svojo udeležbo obvezno prijavijo prek spletne prijavnice na njihovi spletni strani. Prijave bodo zbirali do srede, 22. marca 2023.

Glavni cilj akcije je ozaveščati javnost o pomenu ohranitve gozdov in narave. Do ponovne vzgoje kakovostnih gozdov, ki so zaradi podnebnih sprememb vedno bolj podvrženi naravnim ujmam, namreč lahko pridemo samo ob sodelovanju gozdarske stroke, lastnikov gozdov in širše družbene skupnosti. Zato prostovoljce vabijo, da se jim pridružijo v čim večjem številu, da skupaj naredijo dobro delo za naše gozdove.

Suzana Rankov

Novi direktor Javnega zavoda za šport Občine Kočevje

S 1. marcem je vodenje Javnega zavoda za šport Kočevje prevzel Vladimir Komljenović. Diplomirani ekonomist je bil doslej višji svetovalec za odnose z javnostmi, informiranje in protokol na Občini Kočevje, pred tem pa je delal kot svetovalec na Podjetniškem inkubatorju Kočevje.

"Dosedanje delo je bilo dobro opravljeno, objekti so dobro vzdrževani, kar potrdijo tudi športna društva in klubi," o delu svojega predhodnika pove Komljenović. Letos bodo nadaljevali tekoče vzdrževanje, pravkar zaključujejo letni program športa za leto 2023, a tudi z nekaj investicijami. Prenovili bodo atletsko stezo, prav tako pa je načrtovana zamenjava razsvetljave v Športnem domu Gaj.

Kot glavno nalogo si zastavlja boljše povezovanje športnih društev in klubov. "Vsekakor bi z boljšim povezovanjem organizacija športa v Kočevju delovala bolje. Tukaj bo potrebnega še veliko dela, tako našega kot njihovega," pravi Komljenović. "Načrtujemo spletni portal, kjer bi vsi udeleženci dobili popolne informacije o tem, kdaj so treningi in tekme, ter o drugih aktivnostih na področju športa." Prav tako bo še potrebna nadgradnja nekatere športne infrastrukture, kot je kegljišče v Gaju. Dodaja še, da so določeni klubi in društva v kratkem času pokazali velik napredek in so s tem lahko zgled drugim: "Želel bi si, da šport ne ostane le na rekreativni ravni, ampak da se klubi vse bolj posvečajo mladim in svoje delovanje dvignejo na višjo raven."

Foto: Ž. N.

"Sam vidim nalogo Zavoda za šport v nudenju in vzdrževanju športne infrastrukture ter v podpori pri vseh dejavnostih na področju športa," pravi Komljenović. "Zagotavljali bomo delovanje vseh objektov in površin ter skrbeli za nemoteno delovanje javnega zavoda na finančnem, kadrovskem in organizacijskem področju."

Ž. N.

Uvodnik

Pogosta tema znanstvene fantastike je umetna inteligenca. Eden bolj znanih primerov je Terminator režiserja Jamesa Camerona, ki nevarnost umetne inteligence simbolično prikaže kot morilske robote. Znanstvenofantastični žanr je pogosto temačen, prikazuje skoraj postapokaliptični svet, planet in družbo, ki smo ju prignali do skrajnih zmožnosti.

Znanstvena fantastika seveda ne napoveduje prihodnosti, ampak bolj projicira človekove želje in strahove. Prišel bo čas, ko nas bo tehnološki napredek popeljal v zvezde, a ta obenem predstavlja nevarnost, da bo na tej poti uničil nas in planet. Hkrati je tudi kritika družbenih in političnih dogajanj. Terminatorji počnejo prav tisto, kar smo ljudje storili drug drugemu že neštetokrat. George Lucas je v Vojni zvezd slabe in dobre fante razvrstil po barvah izstrelkov laserskih pušk, za kar je dobil idejo od generacije svojih staršev, ki je v vojni gledala barvne sledove protiletalskih nabojev, upornike pa precej očitno postavil ob bok Vietkongovcem, ki so bili v vojni z ameriškim imperijem.

"Videl sem stvari, ki jih ljudje ne bi verjeli," pove lik Rutgerja Hauerja v filmu Iztrebljevalec, ki tematiko robotov z umetno inteligenco izkoristi za filozofska premišljevanja o umu in človečnosti. Replikanti, kot robotske kopije ljudi imenuje film, so bili ustvarjeni kot delovna sila, a imajo vgrajeno varnostno varovalko – štiriletno dobo delovanja – saj so se snovalci bali, da bi se robotski sužnji uprli. "Vsi ti trenutki bodo izgubljeni v času kot solze v dežju," pove replikant, preden dokončno ugasne. V strahu pred roboti so jim ljudje vgradili prav tisto, kar najbolj določa naša življenja – minljivost. Človek je tako le ponovno izumil samega sebe.

Nove tehnologije prinašajo nov način razmišljanja, strah, da jih ne bomo obvladali, pa je bolj strah pred tem, kaj lahko z njeno pomočjo storimo drug drugemu.

Žarko Nanjara
odgovorni urednik

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je **rok za oddajo prispevkov** za aprilsko številko **10. 4. 2022**. Gradivo pošljite na naslov **info@kocevska.si**.

Pogovarjanje z računalnikom

Oboževalec je Nicku Cavu, legendarnemu avstralskemu poetu in glasbeniku, poslal pesem, ki ga je po njegovem vzoru napisala umetna inteligenca, in ga povprašal za mnenje. Cave s pesmijo ni bil niti malo zadovoljen. Označil jo je za groteskno posmehovanje in farso, in čeprav je dokaj vešče uporabila teme in motive iz glasbenikovega opusa, po njegovem takšna pesem nikoli ne more biti nič drugega kot bledo posnemanje.

Pesem je bila ustvarjena z jezikovno umetno inteligenco ChatGPT. To je povsem novo orodje – izdali so ga lani novembra – ki je precej razburilo javnost. V tednu dni je ChatGPT uporabljalo milijon uporabnikov, po dobrem mesecu pa že 100 milijonov. Glavna posebnost jezikovne umetne inteligence je njena uporaba jezika. Ne ukazujemo ji kot preostalim računalniškim programom, s kliki ali vnaprej določenimi tehničnimi izrazi ali iskalnimi termini, ampak se z računalnikom pogovarjamo kot z osebo, ta nas očitno 'razume' in nam odgovarja v razumljivem jeziku, hkrati pa lahko opravlja ali rešuje naloge – matematične, logične ali jezikovne.

Nova revolucija

Napredek jezikovne umetne inteligence, ki se je zgodil zadnja leta, strokovnjaki s področja računalništva primerjajo s prihodom interneta. Glavni razlogi za presenetljiv razvoj so trije. Osnova, na kateri sloni umetna inteligenca, je ogromna internetna baza podatkov. Danes je na internetu mogoče dostopati do enciklopedij, knjig, časopisov, digitalizirane so umetniške zbirke galerij, prek njih in množice videoposnetkov, kot je YouTube, se umetna inteligenca uči prepoznavanja predmetov, živali ali obrazov ter je tudi sama zmožna narisati sliko po vnaprej podanih ukazih.

Drugi razlog je vse hitrejši razvoj procesorjev, še posebej grafičnih kartic, ki so prilagojene za obdelavo tridimenzionalnih podob. Tretji razlog pa je odprtokodni značaj razvoja umetne inteligence. Dognanja računalniške skupnosti, ki ustvarja umetno inteligenco in strojno učenje, so prosto dostopna, zato je znanje bistveno hitreje napredovalo.

Umetno inteligenco poganja računalnik (oz. več njih), a je zasnovana precej drugače kot navadni računalniški programi. Pri običajnem načinu programiranja programer ustvari algoritem, ki ga izvaja računalnik. Skoraj vsi računalniški programi, ki jih redno uporabljamo, so zasnovani na ta način. Programer mora v tem primeru predvideti vse možnosti oz. ukaze, ki jih lahko vnese uporabnik, in ustvariti program, ki bo reagiral nanje.

A ta način ni primeren za zahtevnejše programske zahteve, kot je prepoznavanje obrazov, slik ali govora. Zato so prišle v uporabo t. i. nevronske mreže, programi za obdelavo informacij, ki delujejo po vzoru človeških možganov. Ne gre več za preprosto obdelavo vhodnih podatkov, saj so nevronske mreže zmožne t. i. strojnega učenja, same ugotovijo pravila, ki povezujejo vhodne podatke z izhodnimi. Tako lahko rešujejo naloge, kjer rešitev ni zapisana v zaporedju korakov.

Sposobnost umetne inteligence je presunljiva. ChatGPT odgovarja še na tako zahtevna vprašanja, zmožen je popravljati gramatične napake, urejati besedilo ali delati povzetke. Upravljanje je sila enostavno, če nam je njegov odgovor preveč zapleten, mu lahko ukažemo, naj ga ponovno poda na bolj razumljiv način.

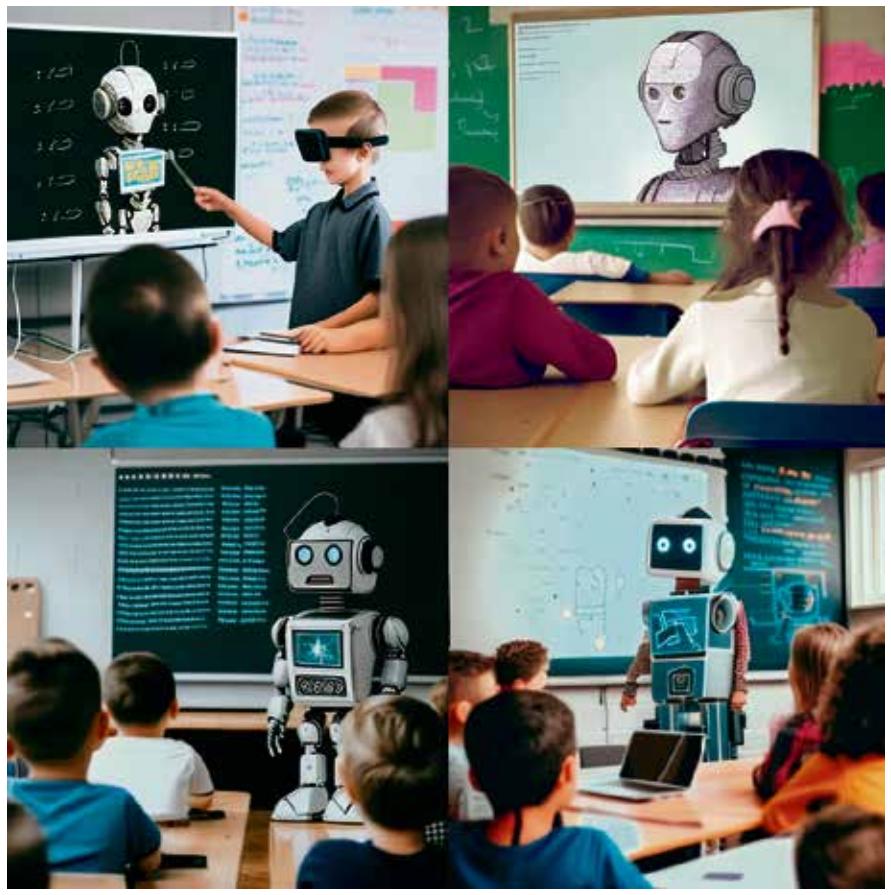
Seveda pa je pri uporabi umetne inteligence treba biti pozoren, saj noben program ne deluje brez napak. Umetna inteligenca lahko zelo samozavestno trdi nekaj, kar ni res, ali si določen podatek preprosto izmisli. V računalniškem žargonu so to oklicali za 'halucinacije', te pa lahko sledijo iz statistične napake, ki jo izvede program ali nezadostnih informacij.

Bomo umetni inteligenci odprli šolska vrata?

Precej strahu in nezadovoljstva pa je ob pojavu ChatGPT bilo slišati od pedagogov in učiteljev. Dijaki in študenti so ga že začeli uporabljati in oddajati računalniško generirane domače naloge. Goljufanje je prva težava, druga – in bolj nevarna – pa je še vedno nezanesljivost.

Nekateri pedagogi so, sicer prerano, že napovedali, da to orodje predstavlja konec domačih nalog, nekateri pa so se zbali tudi za svojo prihodnost. Kevin Roose v članku za New York Times navaja enega od učiteljev, ki je podvomil o smiselnosti svojega poklica, saj je orodja umetne inteligence preskusil za preverjanje nalog svojih učencev in ugotovil, da je umetna inteligenca delo opravila bolj učinkovito in podrobno kot on, in to v trenutku.

Nekatere ameriške šole so že blokirale dostop do ChatGPT, a je takšen ukrep lahko samo začasen. Učenci lahko do umetne inteligence dostopajo prek drugih naprav, ni pa izključeno, da se v kratkem tako nepričakovano kot ChatGPT lahko pojavi še kakšno podobno orodje. Nekateri polagajo upe v orodja – spet narejeno z umetno inteligenco – ki bi preverjala, ali so pisni izdelki plod umetne inteligence ali ne, a so ta precej nezanesljiva, le z majhnimi popravki pa jih lahko zlahka prelisičimo.

Sliko je na tematiko umetne inteligence v učilnicah generirala umetna inteligenca.
Foto: Midjourney.com

Nekateri pedagogi tudi opozarjajo, da bi pretirano omejevanje uporabe umetne inteligence škodilo odnosom med učitelji in učenci. Svetujejo, naj umetno inteligenco obravnavajo, kot smo včasih ročni kalkulator. Učenci bodo že našli načine, kako jo uporabiti, na učiteljih pa je, da zasnujejo nove učne procese in načine preverjanja znanj.

Dr. Sašo Dolenc, fizik, filozof in promotor znanosti, je v spletnem predavanju z naslovom Bomo umetni inteligenci odprli šolska vrata podal nekaj predlogov, kako bi lahko jezikovno umetno inteligenco uspešno vključili v šolski učni proces. Temeljna naloga bo moralo biti učenje pravilne uporabe. Kot primer navaja internetno enciklopedijo Wikipedijo, ki je lahko dober prvi korak za seznanjanje z določeno tematiko, saj so njene vsebine zelo dobro zapisane, a je vseeno ne smemo citirati, ampak moramo navesti prave vire. Tako tudi jezikovna umetna inteligenca lahko ponudi dobro iztočnico, a mora učenec nadalje poiskati zanesljive vire in preveriti informacije.

Naučiti se bomo morali uporabe novih jezikovnih orodij, kar pomeni uporabo pravilnih pozivov oz. iztočnic (vprašanj), jih zapisati jasno in enostavno ter se izogibati dvoumnostim. Nova orodja so lahko zelo koristna, če jih znamo ustrezno uporabljati, a se moramo zavedati njihovih napak in omejitev.

Lažja uporaba tehnologije

Jezikovna umetna inteligenca bo tako kmalu vpeta v naš način uporabe interneta in računalniških aplikacij. Podjetje Google že načrtuje integracijo umetne inteligence v storitve za elektronsko pošto Gmail in urejevalnik dokumentov Google Docs, prav tako je podobne načrte razkrilo podjetje Microsoft. Storitve umetne inteligence, kot je ChatGPT, niso samostojne aplikacije, ampak bodo postale posredniki med bazami podatkov in uporabniki. Nova tehnologija jezikovne umetne inteligence bo ljudem, ki niso vešči računalnikov, omogočila enostavno uporabo v njihovem maternem jeziku.

Žarko Nanjara

Vključenost kočevskih Romov v družbo

Etnična skupina Romov se je skozi zgodovino naseljevala povsod po svetu, tudi v Sloveniji. Najdemo jih v Prekmurju, na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju pa tudi v večjih mestih. Predstavljajo posebno družbeno skupino, ki zaradi svojega jezika, drugačnega načina življenja in socialne diskriminiranosti pogosto živi na robu slovenske družbe. Zato je velik poudarek na njihovi socializaciji in integraciji v družbo in lokalno skupnost. Svoj praznik imajo 8. aprila, ko obeležujemo svetovni dan Romov. Kot takšnega so ga pripadniki romske skupnosti izbrali na svojem prvem svetovnem kongresu leta 1971 v Londonu. Preverili smo, kako uspešno se Romi na Kočevskem vključujejo v družbo prek različnih programov, ki jih za odrasle omogoča Ljudska univerza Kočevje, za mlajše pa vrtec in osnovne šole.

Težave, s katerimi se srečujejo Romi

V redne programe Vrtca Kočevje je trenutno vključenih 13 romskih otrok. Izvajajo pa tudi 240-urni program za tiste otroke, ki ne obiskujejo vrtca – gre za otroke iz ranljivih okolij, letos je vanj vključenih 9 otrok iz kočevskih romskih naselij. "Otroci iz tovrstnega okolja se srečujejo s številnimi težavami, prav tako njihovi starši. Jezikovne ovire, slabe bivanjske razmere, neozaveščenost staršev, vse to vpliva na njihovo kakovost življenja, na samopodobo, socializacijo, vedenje in motivacijo za učenje ter posledično vodi v socialno izolacijo," povedo. Zato je vizija Vrtca Kočevje "predšolskim otrokom iz romskih družin z vključitvijo v vrtec zagotavljati optimalni razvoj, ob tem pa upoštevati in spoštovati kulturne posebnosti".

"Udeležba otrok pri pouku je končno taka, kot smo si vedno želeli in si zanjo prizadevali desetletje. Vsi Romski otroci prihajajo v šolo, samo sedem jih še preveč manjka, a so gotovo v šoli vsaj polovico dni v mesecu. Ni pa več primerov, da koga v šoli sploh ne bi bilo, kar je seveda posledica rednih mesečnih sestankov, ki jih imamo šola, CSD in predstavnik občine Kočevje. Po potrebi pa seveda vključimo tudi policijo," je pojasnil ravnatelj Osnovne šole Zbora odposlancev Peter Pirc. V letošnjem šolskem letu njihovo šolo obiskuje 60 romskih učencev, romska pomočnica pa dela s 24 otroki prve triade. Večina jih osnovno šolo zaključi v 7. razredu, nekateri tudi v 6., približno 15 odstotkov Romov pa v 9. razredu.

Po številu romskih učencev je na drugem mestu OŠ Stara Cerkev, ki jih letos beleži 43, od tega jih je 9 na podružnični šoli v Željnah. "Nekega splošnega pravila oziroma vzorca prihajanja v šolo ni. Večina učencev Romov prihaja v šolo dokaj redno, posamezni učenci pa so od pouka odsotni več ur," pojasnjujejo in dodajajo, da se v primerih daljših odsotnosti obračajo na pristojne službe. Velik poudarek dajejo na čim boljšo vključenost

Foto: arhiv Ljudske univerze Kočevje

Romov in na zmanjševanje predsodkov do njih. V lanskem šolskem letu so 9. razred uspešno zaključili vsi štirje romski učenci iz generacije, ena učenka pa je lani šolanje zaključila v 7. razredu.

Tudi na OŠ Ob Rinži je zelo aktivna romska pomočnica, ki med drugim tedensko izvaja Romske urice. Po njihovi oceni so dobro vključeni v skupnost, težave pa se pojavljajo predvsem pri prvošolcih, ki predhodno niso obiskovali vrtca. Trenutno imajo na šoli 35 romskih učencev, večina jih pouk obiskuje redno. "Večjo odsotnost od pouka beležimo pri treh družinah, to je pri štirih romskih učencih," so pojasnili in dodali, da to problematiko rešujejo s CSD Kočevje in Ljubljana. V zadnjih desetih letih je šolo uspešno zaključilo sedem romskih učencev.

Na OŠ Ljuba Šercerja ne opažajo težav pri vključevanju romskih otrok: "So zelo družabni in navezujejo stike z drugimi učenci. Želijo si biti sprejeti v družbi in uspešni." Prek različnih projektov in dogodkov sodelujejo tudi z lokalnim okoljem: "V zadnjem času na šoli opažamo velik napredek pri sodelovanju romskih staršev s šolo in njihovem prizadevanju za napredek otroka. Vse pogosteje se udeležujejo dogodkov in prireditev, kjer nastopajo njihovi otroci, tudi zunaj šolskega prostora v popoldanskem času." Izmed 25 romskih otrok na OŠ Ljuba Šercerja pouka ne obiskuje le eden. "O neobiskovanju pouka redno obveščamo pristojni center za socialno delo in redno sodelujemo z učenčevo mamo. Deček bo star 15 let in obiskuje 4. razred. Mama pove, da je pri vzgoji nemočna in da dečka ne more prepričati, da bi obiskoval šolo," še povedo.

Izobraževanje odraslih Romov

Za boljšo socializacijo in integracijo Romov v družbo si že vrsto let prek različnih programov prizadeva tudi Ljudska univerza Kočevje. Poudarjajo, da je pri procesu vključevanja v izobraževanje treba upoštevati pravičnost in strpnost, spoštovati raznolikost in odpravljati predsodke in stereotipe.

A priznavajo, da je pri Romih motivacija za učenje še vedno slaba. "Romi iščejo izgovore za udeležbo, vsebina jih ne zanima, zato jih je težko motivirati za udeležbo. Izobraževanje in izobrazba pri Romih ne kotirata visoko in jim ne predstavljata vrednote. Aspiracije so razmeroma zelo nizke, le pri redkih je zaznati hotenje in željo po boljših učnih dosežkih. Imajo slabšo razvito zavestno disciplino, svoje želje hočejo zadovoljiti takoj in se le s težavo podrejajo dolgoročnim ciljem," povedo. Njihov odnos do izobraževanja se kaže tudi kot nezaupljivost in strah pred udeležbo v programih, prisotna je nizka stopnja samozavesti, negativen odnos do učenja ter skromno predznanje, ki ne omogoča hitrega napredovanja.

Pa vendar, skozi leta opažajo napredek, predvsem v tem šolskem letu. Si pa želijo, da bi čim več Romov zaključilo vsaj osnovno šolo. So pa tudi redki primeri, ki po uspešno zaključeni osnovni šoli za odrasle nadaljujejo izobraževanje v osnovni šoli.

V tem šolskem letu izvajajo program Osnovne šole za odrasle v Kočevju ter prvič tudi v Ribnici. Pogoj za vključitev je izpolnjena osnovnošolska obveznost in dopolnjena starost 15 let. Letos jo obiskuje 72 Romov, od tega 42 v Kočevju, prevladujejo pa moški, ki jih je 64 odstotkov. Največ, 36, je udeležencev, ki so starejši od 24 let, v starostni skupini od 15 do 18 let jih je 16, v starostni skupini 18 do 24 pa je 20 udeležencev.

Neja Jerebičnik

"Dijaki cenijo učitelje, ki dobro poznajo svoje področje"

Foto: Žarko Nanjara

"Cilj je vedno dosegljiv, če je vloženega dovolj dela na obeh straneh," poudarja **Tomaž Markovič**, ravnatelj Gimnazije in srednje šole Kočevje, saj je za uspeh učencev pomembno tako kakovostno delo učiteljev ter odgovorno in resno delo dijakov.

Število dijakov na Gimnaziji in srednja šola Kočevje se je v zadnjih štirih letih povečalo za 120, šola pa je zaradi interesa in potreb lokalnega gospodarstva uvedla nove programe, med njimi program strojnega tehnika n tehnika računalništva, ki vsako eto napolnita en oddelek. "Na šoli se trudimo posodabljati pouk v skladu s priporočili stroke," pravi Markovič, saj uvajajo raznovrstne projekte ter interdisciplinarne tematske sklope, v zadnjem času pa se morajo posvečati tudi težavam, ki sta jih prinesla epidemija ter pouk na daljavo.

Plače učiteljev so glede na opravljeno delo nizke, zaradi tega se mladi vse redkeje odločajo za učiteljski poklic. Ali se soočate s kadrovskimi težavami?

Število otrok v osnovnih šolah v zadnjih letih narašča, učiteljev pa vse bolj primanjkuje. V minulem letu zaradi povečanega števila dijakov in upokojitve učiteljev jeseni nismo zapolnili vseh delovnih mest. Učitelje seveda iščemo s pomočjo razpisov na Zavodu za zaposlovanje, kjer pogosto ostajajo brez kakršnegakoli odziva, iščemo jih prek poznanstev, za pomoč smo lani prosili tudi starše. Jeseni nam je vendarle uspelo pridobiti učitelje z ustrezno izobrazbo, tako da smo oktobra lahko nemoteno začeli delati. Dobili smo učitelja matematika in fizike, oba prihajata tudi z ustrezne fakultete, kar je ta trenutek redkost.

Starostna doba učiteljev se podaljšuje, zanimanja za učiteljski poklic pa je čedalje manj. Težave se pojavljajo predvsem pri učiteljih strokovnih predmetov, npr. strojništva, saj so ti poklici zelo zaželeni v gospodarstvu, tam pa so seveda tudi bolje plačani. Naši učitelji strojništva prihajajo iz različnih podjetij, dobro sodelujemo npr. s podjetjem Yaskawa, z njihovo pomočjo izvajamo predmeta avtomatizacija in robotika, dva učitelja pa prihajata iz podjetja Kolektor.

Kakšen ugled imajo učitelji?

Glede na vloženo delo tako na pedagoškem kot vzgojnem področju je ugled učiteljev v družbi zagotovo prenizek, kar je odraz spreminjajoče se družbe. Kaže se, da učitelji spoštovanje in ugled pridobivajo s svojim znanjem, s svojim odnosom do dijakov in načinom dela, uvajanjem novih pristopov in podobno. To je najpomembnejše. Dijaki cenijo učitelje, ki dobro poznajo svoje področje, ki ga znajo tudi povezovati z drugimi učnimi predmeti in ki sledijo novostim stroke.

Današnji čas prinaša nemalo izzivov, ki smo jim učitelji kos le z nenehnim prilagajanjem in nadgrajevanjem svojega znanja in ustreznim obojestranskim odnosom – tako učiteljev do dijakov in obratno. Učitelji opravljamo zelo kompleksne naloge, šola je vzgojno-izobraževalna ustanova in učitelji pomembno vplivamo na razvoj mladostnikov. Sam imam pomembno vlogo pri izgrajevanju ne le njihovega znanja in veščin, ampak tudi njihovih vrednot, odgovornosti, razumevanja sveta in družbe. Ravno zaradi tako kompleksnih ciljev in nalog pa bi morali imeti učitelji več avtonomije, družba bi morala učitelju bolj zaupati in ustrezneje ovrednotiti njegovo delo, kar bi pripomoglo k večjemu ugledu poklica in zadovoljstvu učiteljev, poučevanje pa bi ponovno postalo privlačna karierna pot za mlade. Ne nazadnje pa bi to povzdignilo kakovost poučevanja.

Nova vlada pripravlja tudi šolsko reformo. Kakšna so vaša pričakovanja?

O novi šolski reformi še ne vemo veliko. Trenutno poteka prenova učnih načrtov osnovnošolskih in gimnazijskih programov, ki naj bi prinesla večjo povezanost na predmetnem področju. Tako bi učitelji lažje nadgrajevali znanje, ki se stopnjuje skozi osnovnošolska obdobja do srednje šole. Cilji,

ki jih bo zasledovala prenova, so informacijska pismenost, trajnostni razvoj, zdravje, podjetnost in finančna pismenost. Vse našteto se v določeni meri že izvaja s šolskimi projekti, a ne v tako zastavljeni obliki, kot jih bodo prinesli prenovljeni učni načrti.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je skupaj z učitelji praktiki in strokovnjaki opravili analizo učnih načrtov in kot najpomembnejše izpostavil zmanjšanje obsegov ciljev, to je njihovo uskladitev z obsegom ur posameznega predmeta, aktualiziranje vsebin in posodobitev didaktičnih priporočil ter povezanost posameznih predmetnih področij. Predvidevamo, da bo šla v podobno smer tudi prenova poklicnih programov. Vse naštete spremembe so dobrodošle. Z naše šole bosta v teh komisijah sodelovali dve učiteljici, za biologijo in slovenščino. Potem ko se bodo prenovili sami učni načrti, sledi izobraževanje učiteljev, nato pa še prenos v vsakodnevno šolsko prakso.

Reforma pa bi morala poseči tudi na področje financiranja, saj je zdaj v veljavi način, ki je za manjše šole neustrezen. Manjše šole imamo enake vrste stroškov kot večje, a imamo težave s financiranjem. Tako moramo vsako leto pristojno ministrstvo prositi za dodatna sredstva, da uspešno izpeljemo programe. Večje število dijakov prinese več finančnih sredstev, a po drugi strani se zaradi podražitev, dodatkov na delovno dobo in napredovanj učiteljev povečujejo tudi finančni stroški.

Zasnova mature se že dolgo ni spremenil. Ali bi bile potrebne spremembe?

Z letošnjim letom se matura večinoma vrača v ustaljene tirnice, ukinja se večina prilagoditev zaradi epidemije. Ohranil se je sistem izvajanja, kakršen velja že od njene uvedbe. Šole se prilagajamo novim pedagoškim smernicam, uvajamo nove metode in oblike dela, kot je projektni pristop, sistem preverjanja pa temu ne sledi. Resno delo vseh vpletenih prinaša uspešne rezultate na maturi, smiselno pa bi pa bilo maturo postopoma spremeniti in posodobiti, s čimer bi tudi na šolah pospešili uvajanje novih oblik dela.

Za dijake, ki opravljajo poklicno maturo, velja, da se na študij po univerzitetnem študijskem programu na posameznem področju lahko vpiše tisti, ki je opravil poklicno maturo po ustreznem programu za pridobitev srednje strokovne izobrazbe z istega strokovnega področja ter opravil izpit iz enega od predmetov splošne mature, česar pa se fakultete verjetno tudi zaradi finančnih razlogov niso vedno držale. Težav pri vpisu na fakultete predvidoma ne bi bilo, če bi se dosledno držali tistega, kar je zapisano v zakonu o visokem šolstvu.

Predvidene spremembe pri vpisu na fakultete zahtevajo prehodno obdobje, prav je namreč, da dijaki že ob vpisu poznajo vpisne pogoje na fakulteto, vedo, kam se lahko vpišejo s poklicno maturo in kam ne. Na splošno to pozdravljamo, saj gre pri splošni in poklicni maturi za velike razlike v nivoju znanja pri npr. splošnih predmetih, te razlike so pogosto tako velike, da onemogočajo študij – dijak se sicer lahko vpiše na neki študijski program, a je vprašanje, ali bo študij tudi uspešno dokončal. Gre torej za neko lažno upanje, zavajanje, kar je seveda nedopustno.

So dijaki preobremenjeni?

Obremenjenost dijakov je določena na dveh ravneh. Ena je tedenska obremenjenost dijakov, ki jo določa sama zakonodaja, druga so učni načrti z vzpostavljenimi cilji znotraj posameznih vsebin. Naše izkušnje kažejo, da je cilj vedno dosegljiv, če je vloženega dovolj dela na obeh straneh: kakovostno delo učiteljev ter odgovorno in resno delo dijakov. Naši lanski rezultati na splošni maturi kažejo, da smo imeli od nekaj manj kot 40 dijakov tri zlate maturante, ki so dosegli 30 ali več točk (od 34 možnih). Glede na prejšnja leta so rezultati primerljivi ali boljši tudi na poklicni maturi in na zaključnih izpitih, kjer je, če upoštevamo tako spomladanski kot jesenski rok, rezultat pogosto tudi 100-odstoten.

Kakšni so novi pristopi pri poučevanju, čemu posvečate pozornost?

Na šoli se trudimo posodabljati pouk v skladu s priporočili stroke. Trenutno smo na šoli končali projekta PODVIG, ki vnaša podjetniške kompetence, in OBJEM, ki razvija bralno pismenost ter različne oblike dela in pristope pri pouku. Ena od zadnjih posodobitev so interdisciplinarni tematski sklopi, v katerih se med seboj prepletajo in povezujejo vsaj trije različni predmeti, ki si zastavijo skupno raziskovalno vprašanje, vsebine pa izhajajo iz obstoječih učnih načrtov. V gimnazijskih oddelkih izvajamo po tri različne interdisciplinarne tematske sklope v drugem in tretjem letniku. Gre za osmišljeno medsebojno povezovanje različnih predmetnih področij, ki vključuje tudi drugačne oblike dela in poučevanja: projektni pristop, raziskovalno učenje, in ne klasičen pouk, kot smo ga vajeni.

Ali dijaki pridejo na srednjo šolo dobro pripravljeni? Ali zaznavate kakšne spremembe pri znanju devetošolcev?

V zadnjem času se zagotovo kažejo posledice covida-19, tako pri učencih kot pri dijakih. Več dela moramo vložiti v to, da se polovijo tisti zaostanki, ki so morebiti nastali v osnovni šoli zaradi poučevanja na daljavo. Učenje na daljavo zagotovo ni primerljivo z učenjem v učilnicah, ne glede na ves trud, ki smo ga vložili učitelji in učenci oz. dijaki. Učenci in dijaki so bili bolj prepuščeni sami sebi, potrebne je bilo več samodiscipline in samostojnega dela, česar pa niso bili zmožni vsi. Pri tistih predmetih, kjer smo ugotovili, da je primanjkljaj večji, smo dijakom v prvem letniku ponudili tudi dodatne ure, ki jih obisku-

Foto: osebni arhiv

jejo prostovoljno, tak predmet je trenutno fizika.

V prvem letniku izvajamo projekt učenje učenja, kjer jim poskušamo približati različne načine uspešnega učenja, seveda pa je ne glede na vse vpletene strani, tako starše, dijake kot učitelje, najbolj odvisno od samih dijakov, kako odgovorni so pri svojem delu, kako se za šolsko delo zavzamejo. Na šoli obstaja več različnih oblik pomoči, kot jih je bilo včasih. V ozadju so prisotne tudi stiske, kar opažamo v prvih letnikih. Dijake je težje pripraviti, da šolsko delo jemljejo resno in odgovorno. Učitelji opažamo, da je pogosto manj koncentracije in več odsotnosti kot nekoč.

Nekateri starši so do svojih otrok precej zaščitniški in se tudi pretirano vpletajo v način dela šole. Kakšen odnos gojite s starši?

Starši imajo pogosto različne želje, a vsem željam ne moremo ustreči, niti v zasebnem življenju niti v šoli. Šola mora biti stabilen in trden sistem, ki dijakom omogoča kakovostno znanje in jih pripelje skozi tri ali štiri leta, ki jih preživijo v srednji šoli. Osebno se mi zdi stik s starši zelo pomemben, saj tako nastale težave lahko sproti rešujemo. To pa ne pomeni vsakodnevnega vpletanja v učni proces v šoli, ker šola potem enostavno ne more funkcionirati. Vedno je treba poskrbeti za sistemske rešitve, ker to zagotavlja enotno delovanje šole.

Kakšne izkušnje imate s pristojnimi ministrstvom? Ali država prisluhne pobudam učiteljskega kadra?

Moje izkušnje s pristojnim ministrstvom so v teh letih dobre, ministrstvo se na naše težave vedno odzove. Če nastopijo težave, pomagajo finančno in tudi drugače. Mislim, da se ministrstvo odziva na predloge šol, čeprav je to dolgoročnejši proces, zato sta potrebni potrpežljivost in vztrajnost na obeh straneh, da se doseže. V končni fazi mora biti na prvem mestu korist dijakov in učnega procesa.

Kje vidite prihodnost Gimnazije in srednje šole Kočevje?

Ta trenutek mislim, da moramo vztrajati pri izobraževalnih programih, ki jih imamo, saj se tu kažejo potrebe lokalnega gospodarstva. V prihodnosti bi lahko vzpostavili še kakšen izobraževalni program, a je najprej treba doseči trdnost in stalen vpis v programih, ki jih izvajamo. Naša skrb in poslanstvo je zagotavljati kakovosten pouk, kar se odraža v znanju in spretnostih dijakov ter dobrih rezultatih na maturi, s tem pa se dijakom odpirajo vrata do najrazličnejših študijev in uspešnih kariernih poti.

V preteklem obdobju je bilo nekaj manj zanimanja za določene programe, a je trenutno vpis stabilen, tako v poklicne programe kot tehnike. V gimnazijskem programu imamo dva oddelka, kar je v skladu s pričakovanim vpisom. Zelo dobro sodelujemo z lokalnim okoljem, še posebej z Občino Kočevje, raznimi institucijami v Kočevju in Ribnici, podjetji Yaskawa, Kolektor, ITAS-CAS in številnimi drugimi, pri katerih naši dijaki opravljajo praktični del pouka in praktično usposabljanje z delom. Za šolo, kot je naša, je pomembno, da jo lokalno okolje prepoznava in občuti kot svojo.

Žarko Nanjara

Mateja Žvab in Nejc Butala prejemnika priznanja Civilne zaščite

V Domžalah je 9. marca potekala regijska prireditev ob dnevu Civilne zaščite, med prejemniki priznanj pa sta bila tudi dva naša občana. Mateja Žvab, prostovoljka bolničarka pri Rdečem križu Kočevje in prostovoljna gasilka, je prejela srebrni znak Civilne zaščite. Nejc Butala, operativni gasilec pri PGD Kočevje in prav tako tudi prostovoljec prve pomoči, pa je prejel bronasti znak. Podelitve sta se sicer udeležila tudi poveljnik občinskega štaba Civilne zaščite Antun Gašparac in sekretarka Rdečega križa Kočevje Alenka Bunderla.

Mateja Žvab je izjemno aktivna članica gasilske organizacije. V gasilske vrste je kot pionirka vstopila leta 1985 in bila zelo uspešna tekmovalka gasilskih desetin PGD Dolga vas-Kočevje v vseh kategorijah: pionirji, mladina in članice. Uspešno je opravila vrsto usposabljanj za različne specialnosti. Zadnja leta se posveča predvsem mentorstvu mladine, članic in članov ter delu v operativni enoti.

V letu 2012 je opravila še tečaj in izpit za bolničarje in od takrat je aktivna članica ekipe prve pomoči Rdečega križa Kočevje. Svoje znanje vsako leto obnavlja in se udeležuje regijskih preverjanj ekip prve pomoči. Zelo aktivna je bila med epidemijo covida-19, saj je v najbolj kritičnih razmerah tri mesece delala v sivi coni UKC Ljubljana, pozneje pa je pomagala tudi v ZD Kočevje, na triaži in pri cepljenju. Kot bolničarka sodeluje tudi na številnih prireditvah za primer oskrbe poškodovanih. V letu 2022 se je udeležila mednarodnega projekta PRVA POMOČ - POVSOD IN ZA VSAKOGAR in z ekipo Rdečega križa Slovenije odšla v Bosno, kjer so širili znanje prve pomoči med bolničarji bosanskega RK.

Svoje znanje redno izpopolnjuje. Bila pa je tudi na vseh večjih intervencijah - ob vetrolomu, pri neurju, za pomoč pri sanaciji po neurju v Predgradu, po nesreči v Melaminu ... Svoje široko znanje in dolgoletne izkušnje z veseljem

Foto: arhiv Občine Kočevje in arhiv RK Kočevje

prenaša in posreduje vsem, ki si to želijo. Njeno vodilo je sodelovanje vseh gasilcev, ne glede na članstvo v društvih.

Nejc Butala je že kot mladenič pokazal veliko zanimanje za gasilstvo in že konec leta 2011 opravil tečaj za gasilca. Takoj naslednje leto se je začel usposabljati in dopolnjevati svoje znanje, opravil pa je tudi specializacijo za nosilca IDA. Kmalu za tem se je začel udeleževati vseh intervencij, ki jih je opravljalo društvo. Kot prizadeven in marljiv gasilec se je redno udeleževal tudi vseh preostalih usposabljanj specialnosti ter tako v svoji dosedanji karieri opravil več kot 10 tečajev specialnosti. Bil je tudi aktivni član ekipe, ki je na državnem nivoju dosegala zavidljive rezultate v tekmovanju tehničnega reševanja.

Prav tako se je pridno in uspešno izobraževal na področju pridobivanja splošnih znanj. Opravil je tečaj za vodjo skupine in leta 2019 tečaj za vodjo enote ter si s tem pridobil čin nižji gasilski častnik. Svojo požrtvovalnost in pripravljenost pomagati je pokazal tudi s sodelovanjem na vseh večjih intervencijah na območju občine Kočevje, sodeloval pa je tudi pri gašenju velikih požarov v naravi na Krasu. Postal je tudi bolničar v enoti RK Kočevje, kjer s svojo ekipo že vrsto let tekmuje in se usposablja, pri čemer pa dosegajo tudi zelo dobre rezultate.

Iskrene čestitke obema za več kot zasluženi priznanji in hvala za neprecenljiv doprinos v našo skupnost.

K. G., T. G.

SUBVENCIJA ZA NAKUP PELETOV

Vsi občani, ki so od 1. 9. 2022 do 31. 12. 2022 kupili lesne pelete v Sloveniji, lahko pridobijo državno subvencijo v višini 100 EUR/tono pelet. Vlogo je možno oddati od 6. 3. 2023 do 31. 5. 2023. Več informacij na spletni strani peleti.borzen.si, za pomoč pri oddaji vloge pa se lahko obrnete tudi na Energetsko svetovalno pisarno Kočevje (tel. 031 722 901). ***M. P.***

Nov poziv za umetniška dela v javnem prostoru

Občina Kočevje je v okviru projekta Urbact iPlace lani prvič izvedla umetniške stenske poslikave v mestu. Junija so tako na štirih lokacijah nastale poslikave oziroma murali, ki se navezujejo na lokalno tematiko in zgodovino Kočevja. Hkrati pa so poslikavo zidu v Gaju izvedli tudi otroci osnovnih šol z mentoricami. Tovrstni posegi v prostor imajo po izkušnjah številnih mest zelo pozitiven vpliv tako na prebivalce kot obiskovalce, saj prinašajo umetnost v javni prostor, degradiranim lokacijam dodajo nov namen, hkrati pa opozarjajo na določene tematike in spodbujajo premislek in dialog.

Na začetku marca je bil tako razpisan nov javni poziv za umetnike in ustvarjalce. Na voljo je več

Hufnaglov objem avtorice Klare Perušek.

lokacij po mestu, ki so razvidne v gradivu javnega poziva na spletni strani Občine Kočevje, ustvarjalci pa lahko predložijo predloge poslikav do 24. aprila 2023. Izbor največ štirih najprimernejših idejnih zasnov za izvedbo bo nato opravila strokovna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki različnih strok, primarno s področja umetnosti in javnega prostora.

Z novimi poslikavami bodo prijavitelji dobili priložnost preoblikovanja javnega prostora, pri čemer se ponovno interpretirajo tematike lokalne identitete, ki jih je Občina Kočevje že obeležila s kulturnimi leti. Teme stenskih poslikav prijavitelj izbere med naslednjimi že obeleženimi kulturnimi leti: Jarmovo leto, Hufnaglovo leto, 500 let puntarstva, Leto vode in luči, Izziv patenta, Leto čebel in medu, Ramorjevo leto, Kočevje mesto 550, Leto Milana Butine. Cilj muralov ob javnih površinah je izboljšanje podobe nekaterih degradiranih lokacij z umetnostjo, tako v prostor vnašati kvalitetne točke ogleda, ki privabijo obisk in imajo potencial spreminjanja celotnega ambienta okoli te lokacije. S tem si želimo polepšati mesto z umetnostjo in graditi na pripadnosti svoji kulturi in lepemu kraju.

K. G., T. Š.

Omogočanje dostopnosti

Občina Kočevje od leta 2021 sodeluje v projektu Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi. Temeljni cilj projekta je osebam z različnimi oviranostmi, to je gibalno oviranim, slepim in slabovidnim, gluhim in naglušnim ter starejšim omogočiti samostojno mobilnost in dostopnost v javnem prostoru.

23. marca 2023 je v Ljubljani potekala javna predstavitev aktivnosti projekta, ki so se jih udeležili predstavniki državnih institucij, sodelujoče občine in številni sodelujoči na projektu. V okviru projekta po standardiziranem sistemu, ki ga je razvil Geodetski inštitut Slovenije, osebe z različnimi oviranostmi pridobivajo podatke o ovirah v javnem prostoru, ki so podlaga za odpravo fizičnih ovir v mestih, izdelavo spletnih in fizičnih kart ter aplikacije za navigacijo. Projekt je financiralo Ministrstvo za infrastrukturo, po prestrukturiranju

Foto: Primož Lavre

ministrstev pa je projekt od zdaj v pristojnosti Ministrstva za okolje, podnebje in energijo. Izvajalec projekta je Geodetski inštitut Slovenije, kot partner pa sodeluje Beletrina, ki skrbi za spletno dostopnost.

Izkušnje pri zagotavljanju mobilnosti ranljivih skupin so predstavili tudi predstavniki občin. Lili Štefanič, direktorica Občinske uprave Občine Kočevje, je poudarila, da so se s projektom odprle nove možnosti za vključevanje ranljivih skupin na področju mobilnosti. Kočevska občina sicer že izvaja številne aktivnosti za ranljive skupine, eden vidnejših je na primer projekt brezplačnih prevozov za starejše, ki ga od leta 2018 izvajamo z Zavodom Sopotniki. "Za namene prevozov starejših imamo dve vozili, razmišljamo o nakupu še enega, ki bi bilo prilagojeno invalidom. Imamo več kot 540 uporabnikov, starejših občanov in občank, ki se največkrat odpravijo k zdravniku, v trgovino, na banko, k frizerju …" V okviru projekta Omogočanje multimodalne mobilnosti je sicer Občina Kočevje pridobila tudi zemljevid dostopnosti mesta, ki je na ogled na spletu, v načrtu pa so določene posodobitve zaradi izvedenih izboljšav v prostoru. Prav tako pa se načrtuje še izvedba izobraževanj na temo dostopnosti za lokalne javne službe in organizacije.

K. G.

Pomoč pri reševanju prvega stanovanjskega vprašanja mladih

Prvega marca je bil na spletni strani Občine Kočevje objavljen javni razpis za subvencioniranje prvega stanovanjskega vprašanja mladim in mladim družinam v letu 2023. Cilj razpisa je mladim ponuditi finančno pomoč in jih spodbuditi, da si svoje življenje trajno uredijo znotraj območja naše občine oziroma se vanjo vračajo.

Subvencionira se prvo trajnostno reševanje stanovanjske problematike z nakupom stanovanja ali stanovanjske stavbe, gradnjo stanovanjske stavbe ali vpisano lastninsko pravico na nepremičnini (dedovanje, razdelitev premoženja). Do subvencije so upravičeni mladi do 40. leta starosti. Višina subvencije se določi glede na izpolnjene kriterije, ki so določeni v sprejetem pravilniku in objavljenem razpisu. Posebna pozornost se namenjena tudi oživljanju podeželja. Najvišji možen znesek subvencije je sicer 5.400 evrov.

Razpis je bil prvič izveden v letu 2021. V ta namen je do zdaj občina Kočevje skupaj namenila 92.800 EUR, in sicer 34 upravičencem. Pretežni del pomoči so upravičenci namenili za nakup stanovanja ali stanovanjske stavbe.

Foto: Pixabay.com

Rok za prijavo na javni razpis je 1. april 2023, prijavni obrazci so na voljo v Glavni pisarni in na spletni strani Občine Kočevje, natančneje v rubriki razpisi. Prijavni obrazec se lahko odda po pošti ali osebno v sprejemno pisarno občine Kočevje. Subvencija se bo do višine zagotovljenih sredstev, to je 30.000 evrov, dodelila med upravičence, ki bodo oddali popolno vlogo z vsemi zahtevanimi dokazili razpisa, pri čemer se bo upošteval vrstni red uradnega prispetja vloge na Občino Kočevje.

M. B.

Javni natečaj za embalažo

V okviru projekta Podprimo lokalno – tržimo lokalno, ki je sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, je razpisan javni natečaj za embalažo za domače izdelke.

Namen natečaja je oceniti dosežke vseh vrst embalaže, sestavnih delov embalaže, prototipov, izumov in izboljšav embalaže za izdelke, ki se prodajajo na Kočevskem, kot so na primer med, sir, mleko, sokovi, sadje, zelišča, čaji ipd. Primere izdelkov v prodaji si lahko prijavitelji ogledajo v trgovini Zakladi Kočevske, Ljubljanska 5, Kočevje. Javni natečaj

Foto: Unsplash, simbolna fotografija

je odprt za dve različni skupini, in sicer srednješolce ter splošno javnost.

Prijava se šteje za pravočasno, če prispe priporočeno po pošti (upošteva se datum oddaje na pošti) na naslov Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje ali v delovnem času občine osebno v glavno pisarno občine, najkasneje do 20. 4. 2023.

Celotno besedilo razpisa s prijavnim obrazcem je objavljeno na spletni strani Občine Kočevje www.kocevje.si, rubrika javni razpisi in objave.

I. Š.

Svet ponovne uporabe

Občina Kočevje s partnerji že leto dni izvaja projekt Svet ponovne uporabe, ki je sofinanciran iz Evropskega sklada za razvoj podeželja. Glavna tema projekta je 'upcycling'.

'Upcycling' pomeni, da vzamemo izdelek in ga na novo uporabimo, pri čemer je lahko njegova kakovost ali vrednost višja od prvotne. Postopek predelave, znan tudi kot ustvarjalna ponovna uporaba, daje starim predmetom drugo življenje. Materiali se torej ponovno uporabijo v nekaj, kar ima večjo vrednost. Na primer stare kavbojke lahko spremenimo v kul žensko torbico. Če razmišljate ustvarjalno, lahko vse vrste odpadkov spremenite v zaklad - in to je veliko lažje, kot si morda mislite.

Preden končajo v zabojniku za odpadke, vam predlagamo, da stare steklene kozarce uporabite za shranjevanje hrane, pokrovčke za mleko na kozarcih za vlaganje, škatle za jajca za začetek uporabite za svoj vrt, stare majice pa kot krpe za posodo. Plastične jogurtove lončke lahko operete in obdržite ter jih uporabite za shranjevanje predmetov. Če imate izrabljeno plastično zobno ščetko, jo lahko uporabite za čiščenje težko dostopnih mest ali celo čevljev. Za zavijanje daril lahko namesto plastičnega papirja uporabite časopis. Najdite ustvarjalne načine za ponovno uporabo predmetov, ki jih že imate doma, tako lahko namreč prihranite denar in imate nekaj funkcionalnega ali zabavnega! Z manjšim kupovanjem pa lahko zmanjšate količino nereda, ki ga vnašate v svoj dom. ***A. M.***

Zmanjševanje oglaševanja, ki kvari naše zelene vedute

Zeleno Kočevsko je postala naša mantra, ponos in cilj, h kateremu stremimo. Ne samo zaradi turistov, ampak zato, ker vemo, da sta to naša bit in razlog, zakaj smo ponosni Kočevci. Delujemo in prispevamo v tem čudovitem okolju.

V tej maniri je edino logično, da pospravljamo za in pred sabo: smeti, nevzdrževane objekte, tudi vseprisotne oglase v različnih oblikah. V dobi hiperkonzumiranja imajo tudi nekateri ponudniki predstavo, da morajo v prenasičenosti naših vsakdanjikov z informacijami kričati s pojavnostjo, barvo in velikostjo svojih sporočil. Pa naj gre za kričeč rumeno-rdeč napis na fasadi vhoda v lokal ali neokusne in prevelike vele plakate, ki ovirajo cestno preglednost, podobo naselja in razgled po našem kraju.

V občini imamo sprejet odlok, ki je podlaga za umik reklamnih objektov, ki niso ustrezni in v skladu z aktom. Hkrati Zakon o urejanju prostora (ZUreP-3) daje podlago za pospravljanje vseh spornih reklam, plakatov, tabel, torej tudi za nazaj, pred sprejemom zakona. Navsezadnje so tudi v Ljubljani napovedali čistko teh preštevilnih oglasnih površin, večina katerih je, tako kot v Kočevju, postavljenih nelegalno. Občane so pozvali, *naj pripravijo vso dokumentacijo, vezano na postavitev objektov za oglaševanje, iz katere izhaja legalnost postavitve.*" Dodali so še, da bodo nezakonite objekte odstranili, stroške pa zaračunali investitorju ali lastniku zemljišča. Zato naj, če dokumentacije nimajo, "*začnejo odstranjevati objekte, ker bo to ceneje*".

Podobno velja za Kočevje, kjer poteka analiza stanja na tem področju. Vabimo vas, da si preberete odlok, sanirate stanje, če je sporno, in da novih objektov/površin za oglaševanje ne postavljate brez obvezne vloge,, oddane na Občino Kočevje. Dober glas seže v deveto vas – to drži za rogljiček v pekarni ali pa za vašo storitev. Skupno obema je, da kričeča tabla ne bo povečala obiska.
T. Š.

Začetek del na državni cesti skozi Gorenje

Lani smo skupaj z Direkcijo RS za infrastrukturo pristopili k izbiri izvajalca del za ureditev prehoda za pešce na državni cesti skozi Gorenje. Konec leta je bila z izvajalcem, podjetjem Trgograd, d. o. o., podpisana pogodba in izvedena uvedba v delo. Začetek del se je nekoliko zamaknil zaradi zimskih razmer, zato so se gradbena dela začela letos marca, pogodbeni rok izvedbe pa je 31. 7. 2023.

Foto: arhiv občine Kočevje

V okviru investicije se bo uredil prehod za pešce na državni cesti, ki bo opremljen z znaki z notranjo osvetlitvijo, uredila se bodo avtobusna postajališča, javna razsvetljava, korigiral se bo priključek občinskih cest na državno cesto, uredile se bodo površine za pešce ter asfaltiral celoten odsek ceste. Poleg tega se izvede tudi rekonstrukcija vodovoda in kanalizacije. Pogodbena vrednost del znaša 470.025 EUR in jo financira Direkcija za infrastrukturo v višini 290.586 EUR, delež Občine Kočevje pa je 236.732,95 EUR, ki poleg sofinancerskega deleža v višini 179.438,37 EUR vključuje tudi znesek, namenjen obnovi vodovodnega sistema.

Med izvajanjem del bo prihajalo do polovičnih zapor ceste, zato vse udeležence prosimo za previdnost in strpnost na cesti.
G. Š.

Enostavnejše parkiranje z mobilno aplikacijo

Tako kot v številnih mestih po Sloveniji in Evropi je zdaj tudi v Kočevju možno plačevanje parkirnine prek mobilne aplikacije ali SMS-sporočila. Še vedno pa ostaja tudi možnost uporabe parkomata in kovancev. Parkiranje pri ZD Kočevje in Nami je sicer še vedno brezplačno v omejenem času, kljub temu pa mora uporabnik uporabiti eno od možnosti za parkiranje (aplikacija, SMS, parkomat).

Ena glavnih prednosti uporabe aplikacije EasyPark je, da parkiranje enostavno podaljšate in ne plačujete vnaprej, temveč plačate za dejanski čas parkiranja. Uporabnik si mora aplikacijo Easypark najprej naložiti na svoj telefon, se registrirati in vnesti plačilno sredstvo. Podprta so plačilna sredstva: kreditne kartice Mastercard, Visa, Diners, Amex in PayPal.

Ob parkiranju na nalepkah z navodili na parkomatu najdete območno kodo in jo vpiše v aplikacijo, lahko pa jo telefon določi sam na podlagi lokacije vozila iz sistema GPS, če imate to vklopljeno. Nato v mobilni aplikaciji začnete postopek parkiranja, z vrtenjem koleščka pa določite čas parkiranja. Najmanjša časovna enota za plačilo prek aplikacije EasyPark je ena ura. Nad eno uro je omogočeno plačevanje parkiranja po minutah. Uporabnik lahko parkiranje zaključi tudi predčasno in plača le za dejansko porabo.

Za plačilo prek sporočila SMS pa na parkirišču (parkomatu) poiščete telefonsko in območno kodo ter pošljete SMS z vsebino kode parkirnega območja, presledek in celotno registrsko številko vozila. Pred iztekom parkiranja boste prejeli SMS za morebitno podaljšanje. Plačilo parkirnine je sestavljeno iz cenika parkiranja Občine Kočevje in provizije izvajalca EasyPark, ki znaša minimalno 0,10 EUR z DDV oziroma 15 odstotkov vrednosti parkirnine.
K. G.

Naloge in pristojnosti

SD

V zadnjem času na občinski e-naslov redno dobivamo razne pripombe ali pobude, kar nakazuje na to, da naše občanke in občani aktivno spremljajo delo v občinskem svetu. Pristojnosti občinskih svetnikov je veliko, od tega, da sprejemamo statut, poslovnik, proračun, odloke o notranji organizaciji občinske uprave in nadzorujemo njihovo delo prek nadzornega odbora, imenujemo člane v svete javnih zavodov in dajemo soglasja k imenovanju/razrešitvi direktorjev zavodov, katerih ustanoviteljica je občina. Vse pristojnosti si lahko preberete v Statutu občine Kočevje.

Zakaj to pišem? Morda zato, da je razvidno, kako pomembne so na koncu volitve, da je uravnoteženo stanje svetnikov v občinskem svetu. Če prevladuje velika večina kot zdaj, pač mi kot posamezniki nimamo dovolj moči, da karkoli spremenimo ali na kaj vplivamo. Poudarila bi, da bi morale državne institucije premisliti o spremembi odloka o združljivosti funkcij članov občinskega sveta s položajem direktorja javnega zavoda, kajti v našem občinskem svetu sedi kar nekaj direktorjev, ki seveda glasujejo tudi o svojem lastnem zavodu, bodisi o finančnem načrtu bodisi o svoji lastni izvolitvi na mesto direktorja, kar pa na koncu nekako ni videti najbolj transparentno.

Izpostavila bi tudi pomembnost delovanja sveta javnih zavodov. Ne samo, da ti sveti zavodov lahko direktno vplivajo na delovanje zavoda (govorimo o šolah, zdravstvenem domu, lekarni ipd.), prav tako imenujejo in razrešujejo direktorje javnih zavodov. Pišite mi na e-naslov, kdor si želi aktivno delati, in vsak vaš predlog ali pobudo bom vedno poskusila uvrstiti med vprašanja na občinskem svetu.

Nadzorni odbor občine je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. Opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine, nadzoruje namenskost in smotrnost porabe sredstev občinskega proračuna in nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev. Nadzorni odbor v okviru svojih pristojnosti ugotavlja zakonitost in pravilnost poslovanja. Torej načinov za spremljanje in kontrolo delovanja zavodov je, kot vidite, kar veliko, le lotiti se je treba tega.

V SD se trudimo, da skozi različne vire vzpostavimo različna vprašanja in spremljamo zakonitost porabe. Tudi pripombe glede dela v Zdravstvenem domu niso preslišane in se preverjajo, tako da vse vedno sprejmemo resno. V SD vedno pazimo na to, da delo poteka transparentno in v skladu z zakoni in opozarjamo na morebitne napake. In tudi če nismo v večini, se naš glas vedno sliši.

Vesna Lisac

Zakaj višja cena vrtca

Vrtec je za številne, predvsem zaposlene starše, edina izbira za varstvo njihovega otroka. V kočevski občini je s pridobitvijo nove enote dosežen dolgoletni cilj; storitve vrtca so zdaj omogočene vsem otrokom, čakalnih vrst praktično ni več in starši so razbremenjeni skrbi. Vrtec Kočevje izvaja celovito dnevno in izmenično varstvo predšolskih otrok, kar vključuje zdravo prehrano, počitek in igro v prijetnih in kakovostnih prostorih, skrb za celovito nego otroka, ponuja pa tudi razne vzgojno-izobraževalne programe. Nad vsem tem pa bdijo visoko izobraženi strokovni delavci. Predšolska vzgoja ni obvezna, a je kljub temu skrb zanjo ena izmed temeljnih nalog občine.

Na drugi strani pa je plačilo vrtca za družino tudi finančno breme. Cene vrtca se praviloma spreminjajo z rastjo življenjskih stroškov, natančno jih opredeljuje metodologija za izračun cene vrtca. V zadnjem času v medijih močno odmeva povišanje plač pomočnikov vzgojiteljev, in sicer kot bistveni razlog za dvig cene vrtca, kar pa ne drži povsem. Poleg spremembe plač vzgojiteljev so se v preteklosti spremenili tudi drugi stroški dela; dvakrat se je povišala minimalna plača, povišala so se nadomestila za regres in prehrano. Stroški dela predstavljajo tudi obratovalni časi vrtcev, normativi glede števila otrok po oddelkih, različna izobrazbena struktura in delovna doba kadra, napredovanja v nazive, tudi sredstva za nadomeščanje odsotnih delavcev in še kaj. Vse to predstavlja kar 80 % ekonomske cene vrtca. Svojo ceno so spremenile tudi nekatere storitvene dejavnosti, kot so čiščenje, varovanja, servisi, vzdrževalna dela, ki predstavljajo materialne stroške ekonomske cene vrtca. Poleg višjih cen energentov je tu še višja cena živil in posledično višji znesek prehrane.

Cene se razlikujejo tudi med oddelki prvega in drugega starostnega obdobja ter razvojnimi oddelki. V skupinah malčkov je manjše število otrok, več je materiala za nego (pleničk, slinčkov), več je perila, sočasnost strokovnih delavcev je večja.

To je le nekaj dejstev, zakaj se cena spreminja tudi v Vrtcu Kočevje. Tako v Sloveniji kot tudi v naši občini se povišanju ne moremo izogniti.

Višina plačila vrtca je odvisna od povprečnega mesečnega dohodka družine. O tem odloča pristojni CSD na podlagi vloge za znižano plačilo. Občina Kočevje že pokriva razlike med ceno programov in plačilom staršev, ki je določeno na podlagi odločbe o plačilu vrtca. So pa razlike med ugodnostmi med posameznimi občinami velike. Tako lahko starši v kočevski občini dodatno uveljavljajo rezervacijo tako zaradi bolezni kot zaradi počitniških dni. V tem primeru plačajo le 50 % cene. Občina Kočevje tudi dodatno financira še 10 odstotkov plačila staršev za vsakega otroka.

V Moji Kočevski smo letos še bolj prepoznali stisko staršev in draginjo, zato bomo predlagali še dodatno znižanje cene s 15-odstotno subvencijo. Ne smemo pa pozabiti tudi pomoči države, ki subvencionira drugega in vsakega naslednjega otroka, kar v praksi pomeni, da so starši oproščeni plačila za drugega in tudi za vsakega nadaljnjega otroka, ne glede na to, ali je v vrtec vključen hkrati s svojim sorojencem.

Irena Robič

Za odhod zdravnikov je odgovorno vodstvo zavoda in vodstvo občine

SLOGA

Poglejmo dogajanje:
2010: Zamenjava vodstva občine. V Zdravstveni postaji Predgrad se ukine stalna prisotnost višje medicinske sestre. Prebivalci Poljanske doline imajo otežen dostop do zdravstvene oskrbe.
2016: Organizirana zamenjava vodstva ZD Kočevje. Svet zavoda je večinsko sestavljen iz kadrov, ki sledijo županu.
2016: Ukinjeno delovno mesto vodja računovodstva. S tem so razrešili računovodkinjo. Sklene se pogodbeno razmerje s podjetjem zunaj Kočevja za vodenje računovodstva.
Znano je, da je ZD Kočevje do leta 2016 posloval stabilno in je imel na računu zalogo denarja okrog 500.000,00 EUR. Vsi programi so nemoteno potekali in štipendiralo se je bodoče kadre. Na področju družinske medicine so bile štiri ambulante (Rako, Šterbenc, Vidmar, Vidič in specializantka Bakovič), dva pediatra (Jusič, Prelesnik), tri zobozdravstvene ambulante (Mladenovič, Pezdirc, Mitrov, in specializant Jakovac). Organizirano je bilo štipendiranje: dve štipendistki medicine in dva študenta stomatologije. Po letu 2016 sledijo odhodi zdravnic dr. med. Vidmar, dr. med. Prelesnik in ukinitev štipendiranja kadrov.

Leta 2018 je za koncesijo zaprosila dr. med. Rako. Župan je prošnjo zavrnil. Sledil je njen odhod v ZD Ribnica. Leta 2020 končata študij štipendistki medicine. Vodstvu ju ni uspelo zaposliti. Morali sta celo vračati štipendijo. Ostali smo brez domačih specializantov in možnosti, da bi nadomestili zdravnike, ki odhajajo ali se upokojijo. Leta 2022 odide dr. med. Andrejevič, upokojil se je dr. med. Odorčič. Župan svečano podpiše koncesijo za dva zdravnika z zasebnim podjetjem Medicointerna, d. o. o. To pomeni, da zasebno podjetje lahko zaposli dva zdravnika, ki jih financira ZZZS. Namesto da bi denar dobil ZD Kočevje za zaposlitev dveh zdravnikov, ga bo dobilo zasebno podjetje. To je mogoče že ključen korak k popolnemu razkroju ZD Kočevje.

ZD Kočevje ima izgubo zaradi covida-19. Vsi drugi zdravstveni domovi in bolnišnice imajo milijonske dobičke. Konec leta 2022 zapusti zdravstveni dom nova vodja računovodstva.

V letu 2023 odide dr. med. Ahčin (978 pacientov), dr. med. Pišlar Mehle (858 pacientov), 12. 3. 2023 se upokoji dr. med. Lidija Odorčič (koncesionar 1.184 pacientov), 3. 3. 2023 zapusti ZD Kočevje dr. Klobučarjeva, ker ji vodstvo ni uspelo zagotoviti strokovnih pogojev za delo. Kar 3.039 pacientov bo ostalo brez osebnega zdravnika.

Stalnih pediatrov nimamo več, otroci nimajo preventivnih pregledov in cepljenja v skladu s predpisano časovnico. Pomanjkanje družinskih zdravnikov je tako hudo, da to pomeni že razpad osnovnega zdravstva v naši občini. Ko o tem govorimo na občinskem svetu, se nam del svetnikov Moje Kočevske posmehuje, župan pa grobo prekine razpravo. Letos smo sprejeli rebalans proračuna, ki ne sledi novim in novim odhodom zdravnikov, zato dajemo pobudo, da se načrtovan nakup občinskega avtomobila za 57.000 EUR za osebno uporabo župana nameni za nakup dveh avtomobilov za osebno uporabo pediatrom, ki bi želeli delati v ZD Kočevje.

Janko Veber

Bolečina v križu (3. del)

V nadaljevanju vam predstavljamo še zadnji sklop vaj za preprečevanje bolečin v križu in krepitev globokih stabilizatorjev hrbtenice. Pred izvedbo vsake vaje upoštevajte navodilo iz prejšnjega sklopa vaj. Aktivirati je treba mišice medeničnega dna in globoko trebušno mišico (aktivacija globokih stabilizatorjev).

6. vaja / Razpiranje kolen na boku
Ulezite se na bok. Hrbet naj bo pravokotno na podlago, v ravni liniji od glave do gležnjev, da so pri tem kolena pokrčena naprej izven linije. Najprej aktivirajte globoke stabilizatorje, potem pa razprite kolena tako da sta gležnja skupaj, zgornje koleno pa se odmakne od spodnjega. Pozorni bodite, da pri tem ne nagnete medenice in celotnega hrbta nazaj. Vajo izvajajte na obeh bokih.

6. vaja / začetni položaj

6. vaja / končni položaj

7. vaja / Dvig noge na boku
Ulezite se na bok (glej navodila pri vaji 6). Najprej aktivirajte stabilizatorje, nogo, ki je zgoraj, iztegnite v kolenu, stopalo povlecite k sebi navzgor in tako iztegnjeno nogo dvignite do točke, kjer še lahko zadržite medenico v začetnem položaju, ne da se približa rebrnemu loku, nato nogo spustite nazaj. Vajo izvajajte na obeh bokih.

7. vaja / končni položaj

8. & 9. vaja / začetni položaj

8. vaja / Dvig roke v položaju na vseh štirih
Začetni položaj pri vseh vajah na vseh štirih je z oporo na kolenih in dlaneh. Kolena naj bodo pod kolki, dlani pa pod rameni. Hrbtenica je v nevtralnem položaju, ohranjajte fiziološke krivine (ne usločiti hrbta navzgor ali navzdol). Aktivirajte globoke stabilizatorje in dvignite iztegnjeno eno roko naprej predse, do točke, kjer še lahko vzdržujete pravilen položaj telesa. Vrnite roko na začetni položaj in izvedite vajo tudi z drugo roko.

8. vaja / končni položaj

9. vaja / končni položaj

Foto: ZD Kočevje

9. vaja / Dvig noge v položaju na vseh štirih
Upoštevajte navodila za začetni položaj kot pri vaji 8. Dvignite iztegnjeno nogo nazaj, do točke, kjer še lahko vzdržujete pravilen položaj (medenica se ne sme nagniti naprej). Vajo ponovite tudi z drugo nogo.

RAZTEZNE VAJE

1. raztezna vaja
Začetni položaj je na vseh štirih z oporo na kolenih in dlaneh. Kolena naj bodo pod kolki, dlani pa pod rameni. Nato se z medenico začnite spuščati proti petam. Položaj zadržite 30 do 60 sekund.

2. raztezna vaja
Začetni položaj je na vseh štirih z oporo na kolenih in dlaneh. Kolena naj bodo pod kolki, dlani pa pod rameni. Nato najprej usločite hrbet proti stropu, glavo premaknete navzdol in medenico zvrnete nazaj. Položaj zadržite 30 do 60 sekund. Nato usločite hrbet proti tlom, glavo dvignite navzgor in medenico zvrnite naprej.

Izvedite tri serije po 5 do 10 ponovitev vsake vaje (z aktivacijo globokih stabilizatorjev). Vaje delajte po svojih zmožnostih in do meje bolečine.

Tajda Žnidaršič, dipl. fiziot.

1. raztezna vaja

2. raztezna vaja / začetni položaj

2. raztezna vaja / končni položaj

Ne zamenjajmo sluha za kratkotrajni užitek

Šumenje v ušesih ali tinitus je zvok, ki ga slišimo brez zunanje zvočne stimulacije. Pogosto se pojavi pri prekomerni obremenjenosti s hrupom in opozarja na možnost trajnih poškodb sluha. Tinitus po ocenah v Sloveniji prizadene približno 300.000 ljudi. Prav v luči teh slušnih težav je potekal letošnji svetovni dan sluha, ki ga obeležujemo 3. marca. Zveza društev gluhih in naglušnih je ta dan obeležila pod sloganom Ne zamenjaj sluha za kratkotrajni užitek.

Foto: www.pixabay.com

Kot je ob dnevu dejal Matjaž Juhar, sekretar Zveze gluhih in naglušnih Slovenije, se zaradi obremenitev sluha v službenem času veliko zaposlenih spopada s poklicno okvaro sluha. A država tega še danes ne priznava kot poklicno bolezen. "Žal pa se je predvsem v zadnjih nekaj letih kot eksplozija razširil pojav tinitusa, ki je lahko posledica kratkotrajnega in močnega glasnega avdio impulza," je povedal in dodal, da je najboljša zaščita zmanjšanje vpliva hrupa na sluh in ustrezna zaščita s čepki.

Tinitus prizadene mnogo ljudi vseh starosti ter 15 odstotkov odraslih. Po različnih študijah je prisoten pri 5 do 30 odstotkih odrasle populacije, 6 odstotkov ljudi pa ima zaradi tinitusa neznosne težave ter zaradi tega poiščejo zdravniško pomoč. V 15 do 50 odstotkih prizadene tudi otroke. Prepoznamo ga po zvonjenju, brenčanju, šumenju, cviljenju, brundanju, rjovenju, žvižganju ali drugem fantomskem zvoku v ušesih, ki ga v okolici ni. Občutimo ga lahko v enem ali obeh ušesih, najpogosteje pa gre za stalen zvok. Ljudje ga včasih slišijo tudi kot ritmičen zvok, pokanje ali udarjanje, včasih pa ga slišijo tudi sočasno z bitjem srca – v tem primeru gre za utripajoči tinitus. Posamezni primeri se razlikujejo tudi po jakosti zvoka, ki je lahko zelo različna. Večina ljudi sliši tih zvok iz ozadja, ki ga zaznavajo le v mirnem okolju in izgine pri normalnem pogovoru. Spet drugi pa slišijo tako glasne zvoke, da ti ne izginejo niti ob prisotnosti drugih zvokov.

Vzrokov za to zdravstveno stanje je več, pogosto pa natančnega ni mogoče določiti. Lahko gre za povezanost z naravno izgubo sluha v starosti, lahko za izpostavljenost glasnim zvokom – denimo koncertom ali glasnemu poslušanju glasbe na slušalkah – lahko pa je povezan tudi z okužbo ušesa ali alergijami, pri katerih se vname nosna sluznica, kar povzroči nabiranje tekočine v ušesu. Ušesno maslo ali drugi tujki lahko zadušijo zvoke iz okolja in povečajo tinitus. Vzrok zanj so lahko tudi bolezni notranjega ušesa, denimo Menierova bolezen, pri kateri se nabira tekočina v notranjem ušesu. Nastane lahko še zaradi poškodbe možganov, pa tudi zaradi drugih bolezni, kot sta premočno delovanje ščitnice in slabokrvnost. Najpogostejši vzroki zanj so izpostavljenost glasnim zvokom, okužba ušes in poškodba glave ali vratu. Nedavna študija pa je pokazala, da eden od petih mladih odraslih trpi za obliko tinitusa, eden od desetih pa ima tudi težave s sluhom, so še dejali na zvezi.

A poslušalci glasne glasbe niso edini, ki jih lahko prizadene tinitus. Tu so tudi glasbeniki, ki so dlje časa in bolj izpostavljeni glasni jakosti zvoka. Avtorja Tanja Carli in Marjan Bilban sta že pred desetletjem v raziskavi Z glasno glasbo izzvana okvara sluha pri glasbenikih simfoničnega orkestra ugotovila, da je med klasičnimi glasbeniki incidenca za okvaro sluha zaradi hrupa do 59-odstotna. Tinitus naj bi se med glasbeniki razvil v do 20 odstotkih. Violinisti imajo slabši sluh na levem ušesu, kar je posledica bližine glasbila in ušesa ter njihove pozicije v orkestru – so pred in desno od pihal. Čezmerni ravni hrupa v delovnem okolju je izpostavljeno okoli 20 odstotkov delovne populacije – v proizvodnji in rudarstvu okoli 40, v gradbeništvu 35, v kmetijstvu, prevozništvu in komunikacijah pa okoli 20 odstotkov.

Zdravila za tinitus ni, zato osebo spremlja do konca življenja. So pa za obvladovanje simptomov na voljo različna zdravljenja, vključno z zvočno terapijo, kognitivno-vedenjsko terapijo in zdravili, kot so pomirjevala ali antidepresivi, ali pa z uporabo naprave, podobne slušnemu aparatu, ki prikrije zvoke tinitusa. Zvok, ki si ga uporabnik predvaja – ali iz naprave v prostoru ali manjše naprave, ki jo lahko stalno nosi za ušesom – 'zamaskira' tinitus. Izbira lahko med več različnimi sproščujoči, večinoma monotonimi zvoki in njihovo jakostjo.

Nedavno je bil pri nas ustanovljen tudi Tinitus – Zavod za preprečevanje poškodb sluha. Njegov ustanovitelj je Boštjan Simon, glasbenik, ki se s tinitusom sooča od 16. leta zaradi izpostavljenosti preglasnemu zvoku. V Zavodu si bodo prizadevali za spodbujanje zdravih poslušalskih navad z namenom preprečevanja trajnih poškodb sluha. Posameznike, predvsem mlade in tiste, ki delujejo v glasbeni industriji, želijo ozaveščati o nevarnostih in možnih posledicah dolgotrajne izpostavljenosti glasni glasbi. Prav tako se bodo zavzemali za sprejetje predpisov, ki bodo skozi ustrezne ukrepe za monitoriranje jakosti zvoka na javnih dogodkih zagotovili varno okolje tako za izvajalce kot tudi za občinstvo, pri čemer bi upoštevali specifike prizorišč in glasbenih zvrsti. "Naša vizija je svet, v katerem lahko posamezniki uživajo v glasbi brez nevarnosti, da bi si pri tem poškodovali sluh. Prepričani smo, da lahko z ozaveščanjem in sodelovanjem z zainteresiranimi skupinami dosežemo to vizijo ter pozitivno vplivamo na poslušalsko kulturo, javno zdravje in družbo nasploh," so še zapisali na spletni strani.

Neja Jerebičnik

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS
8:00 - 16:00

KONTAKT SERVIS
041-532-666
podpora@vidrih.si
www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

"Pravi gledalec, pravi ljubitelj filmov, hodi v kino"

Zagotovo ste že opazili gospoda, ki nekaj minut pred začetkom filma odpre vrata kočevske kinodvorane in s prijaznim nasmehom pozdravi obiskovalce. To je **Tone Steklasa**, programski vodja filmskih predstav v Kulturnem centru Kočevje, čigar življenje je v veliki večini prepleteno s filmom. Vrsto let je poučeval biologijo in kemijo, dolgih 18 let pa je bil tudi pomočnik ravnatelja na Osnovni šoli Dobrepolje. V svet kina je vpet že od leta 1976, bil pa je tudi kino operater v 'starem' kočevskem kinu.

Njegova ljubezen do filma se je rodila že v srednji šoli. "Vse filme, ki so jih takrat vrteli v Ljubljani, sem videl. Ker doma ni bilo denarja za kino, sem se moral znajti drugače. Starši so mi dali denar za kosilo, jaz pa sem imel eno *foro*. Na srednji šoli sem se dogovoril s kuharico in ji ponudil, da ji bom pomagal nanesti drva iz kleti in vedra s premogom. Sprejela je ponudbo in mi v zameno ponudila zastonj kosilo. In tako se je začelo. Denar od kosila je ostajal, jaz pa sem ga porabil za kino," opiše. Ko je že poučeval, je moral vsak učitelj izvajati neko kulturno dejavnost. Kot naravoslovca ga kakšne dramske ali folklorne dejavnosti niso zanimale, zato je ravnatelja vprašal, ali pride v poštev tudi kino. Ker je pritrdil, se je povezal s takratnim upravnikom kina Dobrepolje in pod njegovim mentorstvom začel predvajati filme. Kino je vpeljal tudi v šolo in s predstavami ustvaril kino krožek.

Dela kinooperaterja se je priučil, okoli leta 1979 pa je bil za predvajanje filmov že potreben izpit. "V Ljubljano smo šli na 14-dnevni tečaj, imeli smo teoretični in praktični del. Na koncu je bilo treba odvrteti eno predstavo. Takrat so bili preklopi z enega projektorja na drugega in ta preklop se ni smel opaziti. Če tega nisi dobro naredil, ni šlo," pove. Filmi so bili takrat zapisani še na filmskem traku in delo kinooperaterja – to je zdaj prevzel njegov sin Uroš, Tone pa skrbi za program filmov – je bilo povsem drugačno kot danes. "To so bili zaboji, težki tudi po 30 kilogramov. Če si takrat imel tri ali štiri filme, nisi imel več kam stopiti v kabini. Danes jih imamo na projektorju tudi do 15. Filmi so do nas prihajali po železnici, pozneje pa po pošti. Distributerji so bili na začetku samo v Zagrebu, pozneje v Ljubljani, z njimi si se moral dogovoriti za film. Prednost sta imela Ljubljana in Maribor, in dokler je film prišel do nas, je bil že skoraj nezanimiv. Na voljo je bila ena kopija, včasih dve, zelo redko, če je bil film res zelo komercialen, so naredili tri različice s slovenskimi podnapisi. Moral si se grebsti zanj, moral si poznati ljudi, da so ti včasih dali kakšen film malo prej. Potem je bilo treba dele filmskega traku zlepiti skupaj in predvajati prek projektorja," pripoveduje.

Danes je tehnologija povsem drugačna. Kino operaterji imajo na projektorju več filmov, dobijo jih na trdem disku, nekateri jih pošiljajo tudi prek interneta. Vsak film pred predvajanjem preverimo, zlasti jakost zvoka. Zanimiva zgodba je iz časa, ko smo obudili kino v Kočevju, v KCK-ju smo trikrat ali štirikrat preverili film pred prvim predvajanjem, da bo ja vse štimalo za prvo predstavo. Nikoli ne bom pozabil. Prišel sem v kabino, prižgal projektor, na displeju so namesto zelenih gorele rdeče lučke – nekaj ni bilo v redu. Po telefonu sem kontaktiral gospoda, ki je projektor montiral, in tudi on ni imel pojma, kaj se je zgodilo. Predvajanje smo morali prestaviti, ni šlo drugače, na srečo ni bilo veliko ljudi in smo jih poslali domov. Kakšno uro po tem pa so se rdeče lučke ugasnile, prižgale so se zelene in projektor je normalno deloval," opiše eno izmed takšnih prigod. "Zdaj nikoli nisi stoodstotno prepričan, ali bo tehnologija zatajila ali ne. Prej je bilo to vse *ziher*, imel si filmski trak in se lahko zanesel, da bo vse potekalo, kot mora."

V vseh letih je kino doživel kar nekaj udarcev. Prvega je povzročila televizija. Pred tem so bili kinematografi polni, potem pa ne več. Drugi večji udarec so bile videokasete: "Takrat smo dihali na škrge, ogromno kinematografov je nehalo delati." In tretji večji udarec je bil internet – črni trg in nato digitalne platforme. "To je naša velika konkurenca. Mi bomo konkurenčni samo še z lepo dvorano, velikim platnom, dobrim zvokom. Ampak jaz sem bil vedno optimističen, že ko so prišle videokasete in so številni obupali, sem bil optimist. Poskusili smo vse, delali smo praktično zastonj, samo da smo lahko pokrili stroške filma," pove in doda, da je rešitev za kinematografe v tem, da ljudi izobrazimo in priučimo kulture ogledov filmov v kinu. "Že od majhnega, da postanejo ne samo ljubitelji filma, ampak ljubitelji kina." Ob tem pa še doda: "Dejstvo je, da pravi gledalec gleda film v kinu. Tukaj je pravi zvok, to je tista prava izkušnja."

Foto: Neja Jerebičnik

Kako vodja programa izbira filme? "Največja napaka, ki jo lahko naredi programski vodja, je, da uvrsti na program filme po svojem okusu. Program je treba delati po okusu občinstva, nenehno je treba spremljati, kaj je aktualno, in razmišljati, kaj bo občinstvu všeč. Treba je biti v stiku z ljudmi in pri izbiri upoštevati njihove odzive," pripoveduje in dodaja, da kočevsko občinstvo že kar dobro pozna. Njegov sin Uroš vodi tudi statistiko o obisku filmskih predstav. Statistika je za programskega vodjo izredno pomembna, zlasti za ponovitve. "Včasih premiera in prva ponovitev nista dobro obiskani, ampak film obdržim na programu, ker je statistično dokazano, da si je film podobnega žanra ogledalo toliko gledalcev, potem pa je dejansko tretja, četrta ali celo peta ponovitev dobro obiskana. Na koncu se izkaže, da je skupno število gledalcev takšno, kot ga je predvidela statistika," pove. Pomembno je tudi, da so filmi aktualni ter da se film odvrti tako rekoč takoj, ko izide. Veseli ga, kot pravi, da se ljudje vračajo v kočevski kino, čeprav je bil ponoven začetek po epidemiji precej težek, saj so se navade ljudi očitno precej spremenile.

Tudi sam je še vedno redni obiskovalec kina in si ga res redko ogleda na televiziji. Všeč so mu art filmi, še vedno pa si rad ogleda akcijski film, za sprostitev komedijo ali pa res dobro dramo. Grozljivk ne mara. Na vprašanje, kaj je tisto, kar ga pri določenem filmu pritegne, in s čim si film po njegovem zasluži pet zvezdic, odgovarja: "Mora te pritegniti na začetku. Če te ne, je konec." Kateri filmi pa so njemu ostali najbolj v spominu? "Ben-Hur, ko sem bil mlajši, potem pa prvi in drugi del filma Top Gun. To so filmi, ki so na meni pustili zelo velik pečat. Pa tudi film Oče, ki smo ga predvajali v sklopu art programa, mi je bil izjemno všeč."

Neja Jerebičnik

Očistimo Kočevsko 2023

www.komunala-kocevje.si

Sobota, 25. marec 2023, ob 9:00

V primeru slabega vremena bo akcija v soboto, 1. 4. 2023

KS STARA CERKEV

- Nove, Dolnje in Gornje Ložine - pri gasilskem domu
- Stara Cerkev - pri Agromarketu
- Koblarji - pri igrišču
- Konca vas - pri pokopališču
- Mlaka pri Kočevju - pri igrišču
- Gorenje - pri igrišču
- Slovenska vas - pri ekološkem otoku
- Breg - pri ekoloških otokih
- Mala gora
- Vrbovec - v središču vasi
- Polom - pri vaškem domu
- Stari Log - pri pokopališču
- Smuka - pri spomeniku

KS KOČEVJE-MESTO

- Kočevje-mesto - na mestni ploščadi
- Mahovnik - pri gasilskem domu
- Trata - pri cerkvi

KS ŠALKA VAS

- Šalka vas - pri gasilskem domu
- Željne - pri lovskem domu
- Klinja vas - pri igrišču
- Sp. Cvišlerji - pri ekološkem otoku
- Zg. Cvišlerji - pri ekološkem otoku
- Mačkovec - pri ekološkem otoku
- Koprivnik - pri ekološkem otoku

KS IVAN OMERZA-LIVOLD

- Dolga vas - pri gasilskem domu
- Livold - pri trgovini
- Mozelj - pri OŠ
- Kočarji - pri ekološkem otoku
- Rajndol - pri ekološkem otoku
- Knežja Lipa - pri ekološkem otoku
- Spodnji Log - pri ekološkem otoku
- Kačji Potok - v središču vasi
- Zajčje Polje - v središču vasi
- Črni Potok - v središču vasi

KS KOČEVSKA REKA

- Štalcerji - pri gasilskem domu
- Novi Lazi - pri igrišču
- Kočevska Reka - pri kulturnem domu
- Borovec, Dolnja Briga, Gornja Briga - v križišču
- Morava - pri gasilskem domu

KS POLJANSKA DOLINA

- Predgrad - pri kulturnem domu
- Dol - v križišču
- Laze pri Predgradu - pri ekološkem otoku
- Vimolj - v križišču

OBČINA KOČEVJE · Komunala Kočevje · Čisto Kočevsko, čista vest. · ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE Območna enota Kočevje · kočevsko

Od ortenburškega dvora do Auerspergovega gradu

Na okljuku reke Rinže je že pod Ortenburžani nastal dvor, ki je poleg starega trga ob župnijski cerkvi sv. Jerneja tvoril drugo jedro naselbine z nemškim imenom *Gotse*, ki se kot trg prvič omenja leta 1377. Stal je v bližini jugovzhodnih mestnih vrat. V njem sta bila od druge polovice 14. stoletja urad in bivališče upravnikov kočevskega gospostva.

Pod Habsburžani, ki so leta 1456 kot zemljiški gospodje nasledili Ortenburžane in Celjane, je bil nekdanji dvor spremenjen v uradno hišo, v kateri je bil sedež kočevskega gospostva (urada). Ob gradnji obzidja konec 15. stoletja je bil očitno vključen v obrambne naprave in je hkrati služil kot dodatna utrdba ob južnih mestnih vratih.

Sredi 16. stoletja se v kočevskem gospostvu mestnega gradu ne omenja, čeprav je verjetno v Kočevju že tedaj stalo manjše gospoščinsko upravno poslopje. Viri navajajo samo grad Fridrihštajn, mesto Kočevje in tri kočevske urade. Tudi urbar kočevskega gospostva iz leta 1574 govori samo o gradu Fridrihštajn, toda v spremnih aktih se omenja tudi manjši 'mestni grad', in sicer kot *das Haus in der Burg* in *der Stadt ter Amtshof Im Stadtl*.

Glavna fasada kočevskega gradu z jugovzhodnim stolpom, okoli 1930. • ***Foto: PMK***

Središče mesta z glavno ulico in gradom, 8. junij 1945. • ***Foto: Muzej novejše in sodobne zgodovine Slovenije***

Najstarejši severozahodni trakt kočevskega gradu z oglatim stolpom so nameravali ohraniti v sklopu parkovne ureditve, 1948–1949. • ***Foto: Pokrajinski muzej Kočevje***

Leta 1567 je zakupnik kočevskega gospostva grof Franc Ursini Blagaj (†1576) notranjeavstrijskemu nadvojvodi Karlu tožil, da je mestna uradna hiša (grad) zaradi počenega zidovja v slabem stanju in neprimeren za bivanje. Nadvojvoda je zato imenoval reformacijsko komisijo, ki je grofu svetovala, da se uradna hiša v Kočevju podre in sezida nova. Stroški so bili ocenjeni na 700–800 renskih goldinarjev. Vdova grofica Magdalena Blagaj je leta 1580 vložila novo prošnjo za finančna sredstva za popravilo razpadajočega mestnega gradu, saj prošnja njenega moža grofa Franca Ursini Blagaja še ni bila rešena. Spet je bila imenovana posebna komisija. Skupaj z obrtniki iz Ljubljane in drugih krajev si je ogledala poslopje in stroške popravila ter ocenila na 2.5476 gld. in 44 kr. Zaradi nepredvidenih del so se stroški zvišali na 3.000 gld., bili pa bi še višji, če pri gradnji in prevozu lesa v okviru obvezne tlake ne bi pomagali tudi podložniki. Kdaj točno se je obnova začela in kolikšna je bila finančna podpora, ni znano. Iz poznejših poročil je razvidno, da je grof Štefan Ursini Blagaj do konca 80. let 16. stoletja poslopje lepo popravil, sezidal nadstropje, v gornjih sobanah napravil dve sobi in tri kamre, lepo dvorano, lesene stopnice ter novo streho pokril s skodlami. Novo poslopje si je osebno ogledal tudi kranjski deželni vicedom Jožef pl. Rabatta in v njem celo prebival.

Toda kmalu po obnovi je grad 12. avgusta 1596 uničil požar. Šele novi mestni gospodje Auerspergi, ki so z nakupom leta 1641 postali lastniki kočevskega gospostva, so ga temeljito predelali in povečali v mogočno grajsko rezidenco. Velikopoteznega gradbenega projekta se je leta 1674 lotil knez Janez Vajkard Auersperg (1615–1677). Dvonadstropna palača z arkadnim dvoriščem, po osnovni zasnovi precej sorodna skoraj sočasno zgrajenemu knežjemu dvorcu Auerspergov v Ljubljani, je bila zgrajena po načrtih glavnega ljubljanskega stavbenika Francesca Rosina († ok. 1675). Ob koncu 18. stoletja so v skladu z novimi deželnimi predpisi po načrtih tedaj vodilnega arhitekta na Kranjskem Lovrenca Pragerja (ok. 1720–1790) v gradu preuredili ječe, sodeč po predračunu iz leta 1784 pa so verjetno v njegovem severozahodnem traktu načrtovali tovarno s stanovanji za delavce. Do zadnjih večjih gradbenih del je prišlo tik pred sredino 19. stoletja.

Auerspergov grad je bil med drugo svetovno vojno močno poškodovan. Po vojni ga niso obnovili, ampak zravnali z zemljo. Rušenje so opravičevali s potrebo po odstranjevanju posledic vojne. Najprej so izginili v 17. stoletju po Rosinovih načrtih zgrajeni trakti. Najdlje je vzdržal najstarejši severozahodni trakt, v katerem se je domnevno skrival kočevski dvor s konca 15. stoletja, saj je bil nižji od preostalih treh dvonadstropnih arkadnih traktov iz 17. stoletja. Sodeč po ohranjenih virih iz leta 1948 so ga načrtovali celo ohraniti v sklopu parkovne ureditve. Vendar pa je *Zavod za zaščito in znanstveno proučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije* razvaline kočevskega gradu evidentiral šele aprila 1949, ko je bil grad skoraj povsem porušen, čeprav je bil od leta 1948 pod spomeniško zaščito. Takrat je poleg najstarejšega severozahodnega trakta stala le še v oglati stolp preoblikovana renesančna rondela z ohranjenima strelnima linama.

Odstranitev enega najpomembnejših poznorenesančnih gradov na Slovenskem in sosednjih stavb po letu 1945 je skoraj povsem zabrisala srednjeveške urbane poteze mesta Kočevje. Nekoč ozko in na obeh straneh zaprto glavno ulico je nadomestil (pre)velik trg, ki je popolnoma razvrednotil historično identiteto. Na lokaciji odstranjenega gradu so najprej postavili Spomenik svobode (1953), pozneje pa še veleblagovnico NAMA (1969).

Marca 2022 so na območju Spomenika svobode odkrili temelje in zidove kočevskega gradu. • ***Foto: L. Bedene.Arheoterra, d. o. o.***

Ob gradnji trase kolesarske steze in pločnika so marca 2022 pod linijo nekdanjega podpornega zidu in urejenimi površinami ob Spomeniku svobode naleteli na temelje in zidove kočevskega gradu. Po zaključku del so obris zidov nekdanjega jugovzhodnega grajskega stolpa prezentirali v tlaku kolesarske steze.

Za podatke o arheoloških raziskavah se zahvaljujem ge. Tanji Štajdohar in g. Goranu Šnepergerju iz Občine Kočevje ter arheologu Otmarju Kovaču, Arheoterra, d. o. o.

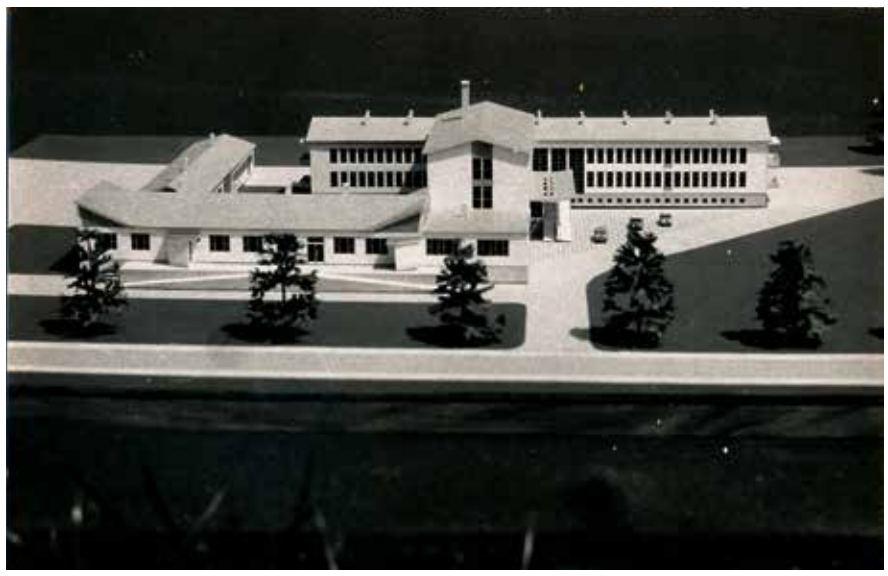
Ivan Kordiš, PMK

Zdravstveni dom na Roški cesti 18

V kočevskem zdravstvenem domu večina ljudi verjetno ne vidi ravno estetskega presežka. Kar nekaj časa je z ravnice ob cesti proti Šalki vasi v nebo štrlel kot tujek. Šele z gradnjo okoliških objektov, kot so bili stanovanjski bloki in dom starejših občanov, se je ta vtis nekoliko ublažil. Res pa je tudi, da zgradba nikoli ni bila popolnoma dograjena in ni zaživela kot uresničitev dolgoletne kočevske ambicije, da bi v mestu znova dobili lastno bolnišnico.

Znova? Da, kajti Kočevje je bolnišnico, čeprav zelo skromno, nekoč že imelo. Kot odgovor na zahteve časa je nastala v 19. stoletju. Stoji še vedno, le da je po ukinitvi pred dobrimi sto leti služila drugim namenom, najprej kot žandarmerijska postaja, pozneje pa kot prodajalna pohištva. Prav ta uporaba ji je dala ime, pod katerim jo dandanašnji večinoma poznamo.

V mestu pa so številni že v desetletjih pred drugo svetovno vojno ponovno začutili potrebo po bolnišnici. Ljubljana in Novo mesto sta bila daleč, pa tudi dostopnost obeh središč je bila v tistih časih, milo rečeno, slaba. Kdor je

Maketa zdravstvenega doma v Kočevju • ***Foto: PMK***

potreboval zahtevnejše posege, je bil v Ljubljano praviloma prepeljan z vlakom, bodisi s potniškim ali pa – če je bilo to res nujno – s prvo razpoložljivo tovorno kompozicijo.

Kočevske sanje o bolnišnici so se nadaljevale tudi v povojnem času. Leta 1958 je bilo že odločeno, da bo stavba umeščena v Mestni log, južno od Šeškovega doma. Še isto jesen je tedanji župan Rigler optimistično napovedal, da se bo gradnja predvidoma začela pred iztekom naslednje petletke. Na prelomu v novo leto je dr. Miran Cilenšek kot upravnik Zdravstvenega doma izrazil celo upanje, da bo "zadnji, res velik problem zdravstva na Kočevskem" razrešen v prihajajočih 365 dneh.

Dejansko je bilo za začetek del v proračunu ljubljanskega okraja za leto 1959 že rezerviranih nekaj več kot 24 milijonov dinarjev. Kmalu se je izvedelo, da naj bi objekt imel 143, z možno dograditvijo pa pozneje kar 261 postelj. Sočasno se je višina okrajnih sredstev za letoma 1960 in 1961 povzpela na 200 milijonov dinarjev. To je predstavljalo slabo tretjino vrednosti kompleksa, ki naj bi na skoraj 50.000 m^2 površine ob petih oddelkih združeval še več ambulant ter stanovanja za osebje.

Potem pa se je na Olimpu pooblačilo. Čeprav je pristojna republiška komisija projekt potrdila in je bila sredi leta 1960 izposlovana pomoč treh srednješolskih delovnih brigad pri gradnji temeljev, se je samo dober mesec kasneje izkazalo, da bo Kočevje po namigu 'od zgoraj' dobilo zgolj zdravstveni dom. A tudi gradnja slednjega se je že kmalu znašla pod vprašajem. Še zgodaj poleti 1962 se je zdelo, da ga nemara sploh ne bodo zgradili.

Vendar so se dela konec avgusta 1963 na novi lokaciji vendarle začela. Po dveh letih sta bila julija 1965 dokončana dva od najprej štirih predvidenih traktov. Preostala dva manjkata še danes. Kar pa je, tudi zaradi dogajanj v domačih logih, v primerjavi s sedanjim pomanjkanjem zdravnikov najbrž še najmanjši problem kočevskega zdravstva.

Mihael Petrovič ml.

MTB trail center Kočevje v pričakovanju nove sezone

Od odprtja do danes se je MTB trail center Kočevje uspešno zasidral med najbolj priljubljene točke na Kočevskem, zaradi izjemne lokacije, dobre ponudbe in različnih trailov pa spada tudi med najbolj prepoznavne MTB trail centre v Sloveniji.

Tudi lani je Zavod Kočevsko v gorskokolesarskem centru skrbel za prodajo vinjet in vozovnic za 'shuttle' prevoze, izvajanje gostinskih storitev in prodajo pijače pa je v novo postavljenem lesenem objektu prevzel zunanji izvajalec. Lani smo s sofinanciranjem Občine Kočevje izvedli nove investicije in v MTB trail centru Kočevje postavili nov turističnoinformacijski center, ki poleg podajanja informacij služi kot prodajalna vinjet, vozovnic in spominkov. Zaradi dotrajanosti smo zrušili pomožni objekt, ki je služil kot skladišče, na njegovem mestu pa naredili teraso za obiskovalce.

V MTB trail centru Kočevje se prepleta že skoraj 20 km prog.
Foto: arhiv Zavoda Kočevsko

Letos bomo do odprtja gorskokolesarskega centra zaključili še gradnjo dodatnega parkirišča za avtodome (PZA).

V letu 2022 je sezona v centru trajala od 13. maja do 13. novembra, zaradi slabših vremenskih razmer pa je bil center kar nekaj koncev tedna med sezono zaprt.

V tem času smo zabeležili 2.700 kolesarjev, med katerimi jih je 150 kupilo letno vinjeto, 2.550 pa dnevno. V primerjavi z letom prej smo tako zabeležili 10-odstotno povečanje števila obiskovalcev. Poleg kolesarjev je MTB trail center Kočevje obiskalo še 8.000 drugih obiskovalcev.

V sodelovanju z različnimi organizatorji so bile lani v MTB trail centru Kočevje izvedene tudi številne odmevne prireditve: XC Kočevje UCI1, Flat Out Days in Grilo's Bike Day.

Med lanske novosti spada tudi nova proga z imenom Fridrihštajner'ca, ki jo po težavnosti uvrščamo med lahke in je namenjena nezahtevnim kolesarjem, začetnikom in otrokom. Proga je umeščena v zgornjo polovico hriba, s čimer smo pridobili zeleno (lahko) linijo trailov skozi celoten hrib in s tem postali še bolj družinam prijazen gorskokolesarski center.

Tudi v letošnjem letu bomo v MTB trail centru Kočevje poskrbeli za pestro dogajanje za domače in tuje obiskovalce, ki se bodo v Skrivnostni gozd Slovenije zadovoljno vračali po nova adrenalinska doživetja.

David Marolt in Nadija Kolmanič

Približuje se Kočevsko Outdoor Festival

Bliža se druga edicija Kočevsko Outdoor Festivala, na katerem bo poleg teka potekal tudi pester spremljevalni program. V gozdu boste pozabili na čas, našli mir od digitalnega sveta ter se povezali sami s seboj in z naravo. Vdihnili boste čist gozdni zrak in se predali zvokom ptic in krošenj, ki jih nežno boža veter. Čakajo vas prekrasne stezice, prijetno mehki tekaški tereni in popolno zlitje z naravo!

Tekaški del pa ne bo edino doživetje v tem festivalskem koncu tedna, saj vas čaka pester program že v petek zvečer, prav tako pa tudi v soboto popoldne in zvečer.

V soboto bo potekal festival piva, dogajanje pa bodo še dodatno popestrili večerni koncerti. Le kaj bolj prija po teku kot kozarec hladnega piva in osvežitev v prijetno hladni vodi? Brez skrbi, za oboje bo poskrbljeno na Kočevsko Outdoor Festivalu.

V soboto po teku bo namreč znova na sporedu festival piva s številnimi domačimi pivovarji, ki bodo poskrbeli za dobro hidracijo tekačev in drugih udeležencev festivala. Proti večeru pa bodo prizorišče ob Rudniškem jezeru razgreli zanimivi nastopajoči.

Koncertno dogajanje bo začela predskupina ViaEntropia, ki vas bo dobro ogrela za glavni koncert, ko bodo na oder stopili štajerski punk rockerji Alo!Stari. Udarni,

Poleg teka bo dogodek Kočevsko Outdoor Festival spremljalo tudi pestro dogajanje. • ***Foto: Matevž Maček***

a hkrati zelo spevni komadi bodo poskrbeli, da vas tekaška utrujenost ne bo preveč ovirala pri zabavanju.

Petkov večer bo tudi tokrat namenjen zanimivim predavanjem na temo gozda in divjih živali. Kočevsko, ki velja za nekakšno zeleno srce Slovenije, je zagotovo svetel zgled ohranjanja prvinskosti narave in sobivanja z divjimi živalmi, zato bo tudi obiskovalcem predstavljena tematika pragozdov in zanimivosti o divjih živalih.

In ker so trail tekači tudi redni obiskovalci gozdov, bodo skozi predavanja predstavljeni tudi pomembni napotki obnašanja v gozdu ter ob morebitnem srečanju z divjimi živalmi, saj je prav ustrezno obnašanje v gozdu in odnos do živali ena ključnih stvari za ohranjanje te naravne dediščine.

Se vidimo torej od 2. do 4. junija na tekaškem delu z razdaljami na 10, 15, 30 in 60 km ter na pestrem festivalskem dogajanju.

Luka Hren

Video posnetki divjih živali na Kočevskem navdušujejo!

V Kočevskih gozdovih lahko najdemo vse tri velike zveri (medved, volk in ris), tukaj pa so bivališče našle tudi številne druge divje živali.

Lani smo v gozdove namestili kamere, s pomočjo katerih lahko spremljamo divje živali in njihovo gibanje v gozdu. Tako smo od jeseni ujeli že medveda, medvedko z mladičem, risa, volkove, lisico, srnjad in jelenjad, divje prašiče, gamsa in druge.

Od jeseni smo na naših platformah objavili že tri video posnetke divjih živali v gozdu, videi pa so zbrali že precej več kot 100.000 ogledov!

Videe, ki smo jih pripravili, lahko poiščete na družbenih profilih destinacije Kočevsko – na Instagramu, Facebooku ali Youtubu, zadnji, najuspešnejši video, v katerem smo ujeli vse tri velike zveri, pa si lahko ogledate kar s skeniranjem spodnje QR-kode.

Nadija Kolmanič

Ste si že ogledali naše video posnetke divjih živali v kočevskem gozdu?
Foto: arhiv Zavoda Kočevsko

TPV AVTO 07 39 18 114 • info@tpv-avto.si

TPV AVTO 07 39 18 114 • info@tpv-avto.si

Kdo je v karanteni?

"Joj! kam bi dél?" je v Aškerčevi pesmi tožil duh in na rami nosil mejnik, saj ga je težilo, da je sosedu ukradel del zemljišča. Do kakšnih zapletov lahko pride zaradi lastniških sporov, dobro ve Branko Kovač, geodet in sodni izvedenec, ki je svoje prigode opisal v zbirki črtic z naslovom Kdo je v karanteni? Avtor je navdih za 117 črtic črpal iz treh desetletij izkušenj v geodeziji in terenskem delu, med karanteno, ki je ohromila družbeno življenje, pa je zapisal svoja doživetja. Knjigo, izdano v samozaložbi, je predstavil v Knjižnici Kočevje.

Branko Kovač, rojen leta 1961 v Novem mestu, z izjemo nekaj let ves čas živi v Kočevju, kjer je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo, v Ljubljani dokončal študij geodezije ter leta 2001 še podiplomski študij. Svojo profesionalno pot geodeta je začel leta 1989 ter kmalu postal najmlajši načelnik geodetske uprave v Slovenji. Je sodni izvedenec za geodezijo ter tudi član in podpredsednik Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, sodno cenilstvo in sodno tolmačenje pri Ministrstvu za pravosodje. Je tudi avtor različnih objav v strokovnih publikacijah ter kritičen opazovalec stroke.

Foto: Žarko Nanjara

Sam se opiše tudi kot "roker, kajakaš na divjih vodah, gornik, popotnik, kuhar s kakšnim kilogramom preveč, ustvarjalec raznih malenkosti". Raznovrstne, kot so njegova zanimanja, pa so tudi teme črtic. "Izbral sem tiste prigode, ki bodo zanimive tudi bralcem, zabavne ali poučne, ki terjajo razmislek," o izboru pove avtor.

Avtorjeve izkušnje z geodetskim delom na terenu nam tako ponudijo poseben uvid v medčloveške odnose in vlogo, ki jo imajo v našem življenju državne institucije in črka zakona. "Ljudje smo glede tega zelo občutljivi. Ko med sosedi pride do razprtij, je to dostikrat povod za nadaljnje kreganja," o našem odnosu do lastnine pove Kovač. "Verjetno se o tem nič bolj ne pravdamo kot drugje, a je to na neki način postalo naša folklora." V črticah opisuje medsosedske spore (Sosedov nič ne zbliža bolj kot dobra ograja, Nor mejaš z macolo), sodna zavlačevanja (Eppur si muove), kritično pa se loti tudi svojih kolegov in državne birokracije (Stavbo krast, To so tri stavbe, ne ena). Knjiga tako vsebuje množico zanimivih, smešnih ali žalostnih ter včasih bizarnih dogodkov. A tudi tragičnih in nevarnih, saj je knjiga posvečena avtorjevemu prijatelju geodetu, ki je bil na terenskem delu umorjen.

"Prijatelj me je vsake toliko časa pobaral, kaj novega sem doživel na terenu," o nastanku knjige pove Kovač, "in ko prigode obnavljaš, jih spet podoživiš z drugega vidika. Pot do knjige je bila zato kar naravna." Knjiga je zasnovana kot gramofonska plošča s stranema A in B, prva stran se dotika bolj življenjskih prigod, druga je bolj strokovne narave. "To je neke vrste moja inovacija," o knjigi pove Kovač. A se v knjigi ne osredotoča le na prigode. "Hotel sem prikazati vsa čutila v polnem razponu," pravi avtor. Vsako črtico tako spremlja pet opomb za vseh petih čutil: bodisi jed ali pijača, film, povezava na spletno stran s skladbo in podobno. Knjiga se zaradi narave avtorjevega dela posveča tudi bolj strokovnim aspektom geodetskega poklica, za lažje razumevanje je tako priložen tudi slovarček strokovnih izrazov. Večina črtic je bila napisana med karanteno, a mu navdiha še ni zmanjkalo, črtice še zbira, iz njih pa po njegovih besedah lahko nastane tudi kompleksnejše delo.

Žarko Nanjara

Sovrag

Metalska skupina Sovrag je v Kulturnem centru Kočevje 18. marca predstavila svoj prvenec Perfect Form from Chaos Born. Nastanek skupine sega v leto 2018, ko so člani nekdanje zasedbe Septic Order začeli eksperimentirati s tršimi zvoki metal glasbe. Kitaristoma Marku Kruliču in Boštjanu Ivančiču ter bobnarju Janu Dobretu 'Volkunu' sta se pozneje pridružila vokalist Luka Orel in basist Erik Vukmirovič. Leta 2021 so izdali prvi EP Tribute to Death, prvenec, ki so ga izdali v samozaložbi, pa so posneli lani v studiu v Novi Gorici. "Snemanje albuma smo financirali sami," pove Krulič. "Strošek ni bil velik, saj ne gre za visokokakovostno produkcijo, a smo z albumom zadovoljni."

"Veliko smo naredili sami, Luka je oblikoval CD in izdelal promocijski videospot," razloži Krulič. "Tudi kitarske dele skladb smo posneli na domu. Takšno delo nam je bolj ustrezalo, saj je metal kompleksna glasba in ji doma lahko posvetiš več časa. To se je izkazalo kot najboljši način." Energije za ustvarjanje novih skladb jim ne primanjkuje, repertoar skladb za novi album se postopoma povečuje. "Veliko smo se naučili, kako posneti ploščo," je o izkušnjah snemanja povedal Krulič in dodal, da se bo treba ne glede na finančne zmožnosti novemu albumu bolj posvetiti. "Nimamo še načrta, kdaj se bomo zaprli v studio, a verjetno na začetku naslednjega leta." Novi album bo po njegovih besedah tako bolj tehnično dodelan z bolj kompleksnimi skladbami, žanrsko pa se bomo približali bolj melodičnim zvrstem metala.

Foto: Žarko Nanjara

Žanrsko se ne poskušajo opredeliti – čeprav se na svoji Facebook strani v šali opišejo kot 'old school melodic blackened death thrash' metal – kot je nemogoče na eni strani potešiti človekovo slo po agresiji in konfliktu ter na drugi strani željo po harmoniji, miru in radosti, so še zapisali. Glasbeno so zagovorniki starejše metalske glasbe, kot rdečo nit pa poudarjajo melodični thrash metal. Glavni pisec skladb na albumu je kitarist Boštjan Ivančič, skladbe za naslednji album pa bodo plod skupnega dela. Besedila se dotikajo okoljevarstvenih tem, uničevanja narave za finančno dobro ali sebične namene, politike in vojne, preiskovanja smisla življenja ter drugih eksistencialističnih tegob človeka.

Glede na to, da sta dva člana skupine iz Kočevja, so svoj prvenec 18. marca predstavili na odru Kulturnega centra Kočevje. Kot predskupina nastopili Chicksy Dicks, hard rock in metal skupina iz Ribnice. Sovragi so svojo glasbo so že predstavili na slovenskih odrih, čakajo jih nastopi na kar nekaj metalskih festivalih po Sloveniji ter drugih klubskih koncertnih odrih, upajo pa tudi na obisk tujih odrov. "Odziv občinstva je dober," o vtisih pove Krulič. "Slovenska scena je živa, ljudem je vse bolj všeč trša, bolj ekstremna metalska glasba."

Žarko Nanjara

DO PREGLEDA IN NOVIH OČAL STROKOVNO, HITRO IN UGODNO
PREGLED VIDA BREZ ČAKALNIH VRST
MEDICINSKI CENTER
Pušnik Novljan
OKULISTIKA, OPTIKA, ZOBOZDRAVSTVO
BON
ZA
PREGLED VIDA IN OČI
(brez čakalnih vrst)
OČESNA AMBULANTA IN OPTIKA PUŠNIK NOVLJAN
Kolodvorska cesta 6, KOČEVJE NAROČI SE: 01 893 14 86
www.pusnik-novljan.si
BON
40,00 €
ZA NAKUP NOVIH OČAL
Z DIOPTRIJO
(bon lahko unovčite ob nakupu novih
očal v vrednosti nad 200,00 €)

kovinar
trgovina
MERKUR
franšizna prodajalna
v trgovino Merkur Kovinar Kočevje in Merkur Kovinar Ribnica
PRIHAJA POMLAD
Pripravite se na sezono vrtnarjenja!
rastlinjaki in dodatki
zemlja in gnojila
pripomočki za obdelovanje vrta
www.kovinar-trgovina.si

Podporno okolje v središču vseživljenjskega učenja

Program vseživljenjskega učenja, ki se izvaja pod okriljem Ljudske univerze Kočevje, se je v dolgoletni prehojeni poti v metodah dela nekoliko preoblikoval. Pri oblikovanju in vzpostavitvi okrepljenega podpornega okolja za prikrajšane skupine ves čas sledimo potrebam ljudi. S pomočjo novih spoznanj, strokovnih izkušenj oziroma specifičnih znanj v okviru izvajanja programa 'socialne aktivacije' in v sodelovanju s preostalimi institucionalnimi deležniki – tako v izvajanju programske vsebine kot tudi celostni obravnavi prikrajšanih skupin – smo spoznali, da je treba ranljivim skupinam omogočiti trajnostno podporno okolje.

Empatija do sočloveka in fleksibilnost programskih vsebin, ki se izvajajo pod našim okriljem, nam omogočata strokovno sodelovanje z lokalnimi deležniki, kar predstavlja osnovni temelj v celostni podpori oziroma obravnavi prikrajšanih skupin za doseganje njihovih življenjskih in kariernih ciljev. Učitelj na osnovni šoli za odrasle, gospod Peter Klun, je v svojem poročilu med drugim zapisal: "Vzroki, da učencem ne uspe redno dokončati osnovne šole, so pestri: od socialnih, ekonomskih, psiholoških do osebnostnih in družbenih. Številni med njimi morajo skrbeti za lastno preživetje in preživetje svojih družin ali otrok (samohranilke), kar pomeni dodatno in ogromno težavo. Kako pomagati učencem, da bi jih še več končalo osnovno šolanje? Kaj lahko stori učitelj? Osnovna naloga učitelja, poleg strokovnega podajanja snovi, je po tudi, da (dodatno) motivira učence, da se zavejo, da je znanje vrednota, ki je temelj njihovega nadaljnjega razvoja in da brez truda in dela ne bo uspeha. Pri tem mora vzdrževati tudi neko primerno raven zahtevnosti ob hkratni prijaznosti in spoštovanju. Pokazati in prepričati jih mora, da so dovolj sposobni, da bodo to zmogli, in da morajo biti vztrajni in potrpežljivi. Rezultati ne pridejo čez noč in sami od sebe."

Priporočila učiteljev, mentorjev in osebnih trenerjev smo glede na potrebe udeležencev programa OŠ za odrasle, ki ga v tem šolskem letu izvajamo tudi v Ribnici, nadgradili z dodatno podporno vsebino v obliki delavnic na področju 'čustvene stabilnosti'. V njem udeleženci, ki so večinoma Romi, s pomočjo mentorja in osebnega trenerja opolnomočijo veščine in dodatna znanja, ki so jim v oporo pri premagovanju osebnih stisk in pri lažjem napredku pri doseganju izobraževalno učnih obveznosti oziroma večje prisotnosti pri pouku. Delo poteka na individualni in skupinski ravni. Delavnice izvajajo usposobljene osebe, s specifičnimi znanji in izkušnjami na omenjenem področju. V prostorih Večgeneracijskega centra Skupaj se izvajajo delavnice z vsebinsko iztočnico 'aktivno državljanstvo', ki prikrajšanim skupinam omogočajo informiranje oziroma ozaveščanje na področju družbenih vrednot ter odgovornosti do samega sebe in družbe. Delavnice izvajamo tudi zunaj prostorov Ljudske univerze Kočevje, v naravnem okolju, kjer specifična prikrajšana skupina preživlja svoj prosti čas. Kreativnost in ustvarjalnost v skupnosti plemenitimo z likovno, glasbeno in plesno ustvarjalnostjo. Posebno pozornost namenjamo področju osebnostne rasti. Izvajalci si prizadevajo motivirati prikrajšane skupine za njihovo postopno vključitev v širše družbene aktivnosti skozi prostovoljsko delo. Udeleženci in udeleženke opravijo usposabljanje oziroma pridobivanje osnovnih znanj in veščin za praktično izvajanje prostovoljskih aktivnosti.

Foto: Alenka Mestek

Osmo leto v okviru programske vsebine Samopomoči poteka medgeneracijsko srečanje Ženske skupine, ki bogati popotnico podpornega okolja specifični prikrajšani skupini žensk v premagovanju vsakodnevnih izzivov oziroma premagovanju ovir za doseganje življenjskih ciljev. Maja Centa, udeleženka ženske skupine, ki je po izobrazbi delovna terapevtka in tvorno sodeluje v pripravi in oblikovanju vsebinskih aktivnosti v skupini, je zapisala: "Biti ženska je težko. Nič bolj kot moškim. Oba spola si zaslužita spoštovanje. In oba bi morala ceniti razlike med njima. Tako kot je dinamika odnosov med samimi moškimi drugačna, je tudi med samimi ženskami. Nekatere stvari si je lažje zaupati in razumeti. Šele takrat, ko se počutim varno v skupini in v življenju, se lahko začnem posvečati sebi, gradim bolj zdrave odnose in dosegam uspehe. Varnost je predpogoj za notranji mir. Prav grozno je brez osnovne varnosti. V naši skupini sem lahko to, kar sem, in to je dovolj. Brez vseh mask in pretvarjanj. Polna napak, ampak tudi dobrih vrlin, ki jih premorem in nanje večkrat pozabim, namesto da bi jih negovala in sledila svojim vrednotam. Ženska skupina, ki jo obiskujem že nekaj časa, name deluje zelo terapevtsko. Občutek pripadnosti, ki ga doživljam, je protiutež moji depresivnosti, tesnobi in osamljenosti. Včasih se težko vklopim v družbo, čeprav sem sicer izrazito družabna, komunikativna oseba in imam na splošno rada ljudi. Takrat, ko mi je najtežje, je zame velik uspeh, če pridem v našo žensko skupino oziroma skupino za samopomoč. Tam začnem doživljati upanje. Izhod iz težav. Nisem povsem sama. Vsaka izmed nas, ki se udeleži srečanja, ima svoje mesto in prostor, kot ena od številnih, ki potrebuje moč za spremembe v življenju, za preseganje življenjskih situacij. Želim si osebnostne rasti, ki je možna, ko smo skupaj v skupini. Ne kot oguljen izraz, marveč kot velika sreča. Hvala Ljudski univerzi Kočevje, srčna zahvala naši moderatorki Jadranki in vsem udeleženkam za njihove zgodbe, podporo in svetlobo." Delovna ekipa Ljudske univerze Kočevje bo svoje delo tudi v prihodnje gradila na medsebojnem sodelovanju vseh deležnikov v podpornem okolju vseživljenjskega učenja naših ljudi.

Jadranka Glavač

Sarine dobrote - Dobrote za dušo
Sarini štrudlji (jabolčni, borovničev, skutin)
Kremšnite Kočevske bombice Šamrole
Potice Gibanica Več vrst piškotov Breskvice
Torte Princes krofi Ježki Popcakes-i
SARINE Dobrote
SARA OSTERMAN S.P.
Trg Zbora Odposlancev 59
1330 Kočevje
041 991 158
sara@sarinedobrote.si
www.sarinedobrote.si
fb.com/sarinedobrote
DELOVNI ČAS
PON - PET 9.00 - 17.00
SOB 9.00 - 13.00
Lokalno. Domače. Slovensko

Veščine dijakov programa trgovec na GSŠ Kočevje

Poklic trgovca oziroma prodajalca ima za seboj pestro zgodovino. V sodobnem času trgovec postaja vse manj prodajalec, saj prevzema tudi vlogo svetovalca vse bolj zahtevnemu in izobraženemu kupcu. Opravljanje poklica trgovca oziroma prodajalca vsekakor ni tako preprosto, kot se zdi.

Poklic prodajalca ostaja feminiziran, čeprav ga danes vse pogosteje opravljajo tudi predstavniki moškega spola. Definicija poklica kot prodajalca definira osebo, ki prodaja blago oziroma izdelke, s čimer pa se delo še ne zaključi. Prodajne storitve sicer predstavljajo veliko večino dela, vendar pa delo vključuje tudi naročanje in prevzemanje blaga, preverjanje njegove kakovosti, razlaganje, pakiranje, skladiščenje, razvrščanje produktov na police, označevanje cen izdelkov, preverjanje roka uporabe živil, pomoč kupcem pri iskanju želenega izdelka, izpolnjevanje prodajnih listin, vodenje evidence blaga … Lahko rečemo, da si večina ljudi poklic prodajalca predstavlja popolnoma napačno. Prodajalca namreč v večini primerov vidimo samo za blagajno

Foto: Arhiv GSŠK

ali med nalaganjem izdelkov na police, vendar se ne zavedamo, da je prodajalec še več.

Zato na Gimnaziji in srednji šoli Kočevju velik poudarek namenjamo različnim veščinam.

Ker gre za poklic, pri katerem smo v neprestanem stiku z ljudmi, so zahtevane tudi odlične komunikacijske sposobnosti, ki jim sledijo še prijaznost in ustrežljivost, profesionalnost, hitrost ter točnost.

Vse te vsebine in veščine na šoli izvajamo prek različnih modulov in odprtega kurikula, teoretično in seveda na praktičnem usposabljanju z delom v različnih trgovinah.

Od februarja dalje dijaki pridobivajo avtentične veščine tudi v naši učni šolski Trgovin`ci za 5. V Mercatorju, ki nam je učno prodajalno postavil, se zavedajo deficitarnosti poklica, zato ga želijo z učnimi prodajalnami in posredovanjem informacij o najsodobnejših trgovskih praksah še bolj približati mladim, saj gre za dinamičen in zanimiv poklic. Trgovina je bila tako v preteklosti kot tudi danes pomembna gonilna sila razvoja družbe. Zaradi trgovine so ljudje odkrivali nove poti in spoznavali dobrine iz daljnih krajev, trgovina je povezovala ljudi in celo civilizacije. V Mercatorju pa trdijo, da je trgovina lokalen posel, pomemben najprej za lokalno skupnost in ljudi, saj se vsi želimo za osnovno preskrbo najprej zanesti na svoje bližnje okolje.

Dijaki so nad učenjem v šolski učni prodajalni navdušeni, teorijo nadgrajujejo in povezujejo s prakso ter bogatijo svoje znanje in veščine prodaje v Trgovin`ci za 5.

Dijak Klemen Pust pravi, da je delo v šolski učni trgovini potrdilo njegovo pravo odločitev, da postane trgovec.

Nataša Tekavec

Proizvajalec nogavic
in distributer crocsov
išče nove sodelavce.

Pridružite se ekipi 220 sodelavcev in postanite del Intersocks-ove uspešne zgodbe.

PROSTA DELOVNA MESTA:
- **Brand Manager**
- **Referent v prodaji**
- **Referent v nabavi**
- **Informatik**
- **Računovodja**
- **Delavec v proizvodnji (kontrolor kvalitete)**

NUDIMO:
STABILNO IN UREJENO DELOVNO OKOLJE

DELO V DINAMIČNEM IN MEDNARODNEM OKOLJU

Za več informacij in pošiljanje prijav smo na voljo na elektronskem naslovu mojca.miklavc@intersocks.com.

INTERSOCKS

intersocks.com

Igre in igrače nekoč in danes

Ali se otroška igra skozi čas spreminja? Ali so se nekoč igrali več kot danes? Katere igrače so uporabljali za igro nekoč in katere danes? Na taka in podobna vprašanja smo poskušali odgovoriti Škratki iz enote Narcisa v Kočevski Reki.

An, ban, pet podgan, štiri miši … Pred pikom in za pikom ne velja … Ali je kaj trden most? Take in podobne izštevanke, besedne zveze in igre je bilo nekoč vsakodnevno slišati med bloki v mestih, na travnikih, na vrtovih in po vaseh. Danes pa jih na žalost slišimo prav redko, saj se je življenje zelo spremenilo. Igre so bile nekoč družabne, z veliko gibanja in doma narejenimi igračami, danes pa je vse usmerjeno na računalnik, televizijo in podobne reči.

V različnih obdobjih so bile nekatere igrače posebej zaželene. Dokler na primer ni bilo medvedkov, so se morali otroci pri spanju zadovoljiti s punčkami iz cunj. Te

V vrtcu nastale igrače. • ***Foto: Tea Kocjan***

so bile izdelane zelo preprosto: dva gumba za oči pa so bile kot žive. Fantom so matere iz cunj izdelale tudi žoge, saj drugih takrat ni bilo. V navadi prav tako ni bilo, da bi otroci dobivali za darila na kupe igrač, ampak le nekaj malega. Otroci so se takrat razveselili lesene piščali ali piskajočega petelinčka. Igrače so spretni očetje izdelovali kar doma iz lesa, na sejmu pa so le občasno kupili kako leseno kladivce, ki je bilo pisano pobarvano, metuljčka na kolescih ter razne voziče. Fantje so iz lesa zelo radi izdelovali različne frače, mline, loke, vrtavke in hodulje.

Da pa ne bodo vse igre in igrače naših babic in dedkov utonile v pozabo, smo se v vrtcu odločili, da jih obudimo. Pripravili smo si potreben material: kamenčke, veje, kose blaga, slamo, lubje, storže, les, veje in začeli izdelovati. Iz kartonski škatel so nastali avtomobili, telefoni, daljnogled, različni inštrumenti, iz nogavice škratek, iz kosa blaga punčka, iz lesa različne namizne igre. Prav tako nismo pozabili na igre, kot so ristanc, zemljo kradem, gumitvist, bili smo tudi ravbarji in žandarji. Otroci so pri vsem tem neizmerno uživali, risali načrte, lepili, barvali, bili zelo ustvarjalni. Prav je, da že majhnim otrokom pokažemo, da iz različnih materialov lahko nastanejo zanimive igre in igrače za igro, da ne potrebujemo novodobnih igrač, temveč le malo iznajdljivosti in dan bo veliko lepše minil.

Tea Kocjan

Ponovna udeležba na Mačkaradi

Kdo ne mara pustnega časa, ko sta po tradiciji zaželena razigranost in norčavost? Ljudje se našemijo, spremenijo v nekoga drugega, odganjajo zimo, se veselijo in počnejo ter povedo tisto, česar običajno ne bi. Po navadi takrat otroci pa tudi odrasli hodijo od hiše do hiše, prosijo za dobrote, po tradiciji pa prinašajo veselje, srečo, dobro letino in pomlad. V posameznih mestih se odvijajo pustne prireditve, ki so bolj ali manj tradicionalne. Na Kočevskem je dobro znana Mačkarada, ki jo organizirajo Turistično društvo Kočevje, Občina Kočevje in Zavod za turizem in kulturo Kočevje. Po dveh letih prekinitve zaradi znanih vzrokov je bila letos ponovno organizirana. Tega smo se veselili tudi na naši šoli Ob Rinži, saj smo vsako leto komaj čakali, da pripravimo skupinsko masko, v kateri sodelujemo tako učitelji kot tudi učenci, ter odidemo na ulice Kočevja odganjat zimo in razveselit množico ljudi.

Skozi leta sodelovanja na prireditvi vsako leto skrbno načrtujemo temo, kreiramo in izdelujemo kostume ter stremimo k zanimivosti, inovativnosti ter atraktivnosti naše skupinske maske. Tudi letos je bilo podobno, le da se je naša ideja izpopolnjevala skoraj dve leti, ves vmesni čas, ko se Mačkarada zaradi epidemije ni smela izvajati. Temo maske smo povezali z Ramorjevim letom, s temo RTM Kočevska, ki je bila aktualna pred dvema letoma. Za

Foto: Bojan Štefanič

to smo se odločili, ker podobna tema na pustni prireditvi še ni bila pokazana, počastiti pa smo želeli zgodovinsko pomembno osebnost iz Kočevja. Želeli smo tudi pokazati, da smo ponosni na naše mesto, da z veseljem prispevamo k njegovemu razvoju in napredku. Tako smo se učitelji dve leti pred pustom sestajali z upanjem, da bo prireditev izpeljana, ter izpopolnjevali idejo o skupinski maski. Letos pa smo končno dočakali zeleno luč za izvedbo našega že tradicionalnega karnevala. Ideja je bila že izpopolnjena in začele so se intenzivne priprave v kreiranju, šivanju in izdelavi pustnih kostumov ter preostalih pripomočkov. Učitelji smo izdelali nekaj deset kostumov oblačkov za učence in kostumov pilotov za učitelje ter nekaj starodobnih letal iz kartona.

Na težko pričakovani prireditvi Mačkarada 2023 smo ob 14. uri zanimive pustne skupine krenile izpred Občine Kočevje po Ljubljanski cesti proti centru mesta. Skupine smo bile predstavljene na treh lokacijah, in sicer pri Tržnici Kočevje, v centru mesta in pri odru v Gaju. Kot vsako leto je bila tudi letos naša skupina najštevilčnejša, saj je štela kar 85 otrok in 14 učiteljev. Glede na večstoglavo množico gledalcev, ki je ploskala in vzklikala, lahko predvidevamo, da jim je bila prireditev všeč, maske pa zanimive in zabavne. Vsi skupaj lahko le upamo, da se prihodnje leto spet vidimo na Mačkaradi in še naprej z velikim navdušenjem ohranjamo naše mesto veselo, zabavno in odprto.

Ana Marija Novak

Prebujanje s sončnimi žarki, petje ptic, zvončki in trobentice

V učilnicah ne potrebujemo več prižganih luči, saj je z nami težko pričakovana pomlad …

Na dan žena so učenci OŠ Stara Cerkev odpisali šolsko tekmovanje iz Vesele šole. Tega izobraževalnega projekta se verjetno spominjajo tudi starši zdajšnjih osnovnošolcev, saj nas Vesela šola spremlja že desetletja. Šest izredno zanimivih in poučnih tem, ki dajejo človeku splošno razgledanost in učno snov podkrepijo z dodatnimi informacijami. Letos so učenci dobili vpogled v življenje največjega slovenskega arhitekta, spoznali zgodovino 30-letne samostojne države Ukrajine ter njeno sedanjo žalostno situacijo, odkrivali pomen vesolja in planetov, govorili o posledicah onesnaževanja Zemlje in o pomenu Sonca za človeštvo. Ali veste, da je bila v preteklosti otroška knjiga Alica v čudežni deželi prepovedana? Spoznavali so vzroke prepovedanih knjig v preteklosti in danes, naučili so se razlikovati med nordijskimi in alpskimi športi. Naslednja tema bo popeljala učence v pestrost Amazonskega pragozda, 12. 4. pa bomo držali pesti za učence, ki so se uvrstili na državno tekmovanje iz Vesele šole.

Ples je del osnovne razgledanosti. Dobro je, da zanj ni nikoli prepozno. V sklopu načrtovanih kulturnih dni se naši učenci razrednega pouka vsako leto udeležijo

Foto: Maja Šinkovec

plesnega dneva. Tudi tokrat ni bilo nič drugače. Obiskali so plesno šolo, kjer so prisluhnili različnim ritmom, videli zvrsti plesa, se urili v delovanju v skupini in si pridobivali veščine nastopanja. V prvi uri so sestavili in se učili zanje pripravljeno koreografijo. Po malici so ponavljali, se razdelili v skupine in vadili svoj nastop. Sledile so vaje za agilnost na plesnem poligonu, vaje za moč in gibljivost. Nekateri pogumni so poskusili enostavne akrobatske vaje, kot je stoja na glavi. Plesni učitelj je učencem popestril vzdušje s pravim diskom. Prepoteni in rahlo utrujeni smo se z avtobusom vrnili v šolo. 28. 3. pripravljamo tradicionalno šolsko prireditev Pozdrav pomladi, kjer bomo med drugim predstavili naučene plesne točke.

Jasmina Arko

Zgodovinar ali podjetnik? Oboje!

Zgodovinar ali podjetnik? Vprašanje, na katero že majhen otrok brez težav odgovori, saj gre za na videz povsem nepovezana in nezdružljiva poklica. Zgodovinar – oseba, ki raziskuje zgodovino, ter podjetnik – oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost. Ali imata kaj skupnega? Bi se lahko združila, dopolnjevala? Naš odgovor je DA. Oba poklica namreč zahtevata veščine in znanja, ki so večfunkcionalna, prenosljiva in uporabna v številnih situacijah, za dosego različnih ciljev, reševanje problemov in nalog na številnih področjih, s katerimi se srečujemo v življenju. Če vas še nismo prepričali, vam bomo to dokazali.

Na OŠ Zbora odposlancev Kočevje v letošnjem šolskem letu deluje zgodovinski krožek, pri katerem spoznavamo in odkrivamo zgodovino lokalnega okolja. Z učenci obravnavamo ključne dogodke v zgodovini našega kraja, razmišljamo o njihovi pomembnosti in aktualnosti ter jih kritično vrednotimo. Ne pridobivamo le zgodovinskega znanja, ampak se tudi urimo v pisni spretnosti, uporabi IKT, predvsem pa skrbimo za to, da na naših srečanjih nikoli nihče ne ostane sam, zato je naš krožek zastavljen kot projektno delo.

Z namenom, da dokažemo, da smo lahko oboje, dobri zgodovinarji in dobri podjetniki, smo v svoje aktivnosti vključili tudi podjetniške vsebine. Porodila se nam je ideja, da ključne dogodke lokalne zgodovine umestimo v turistično ponudbo lokalnega okolja. Zato smo začeli izdelovati preprost turistični vodnik po zgodovini Kočevja, ki bo namenjen predvsem mladim uporabnikom. Z veliko željo, da naš turistični vodnik zaživi tudi v fizični obliki, smo spoznali že kar nekaj podjetniških terminov,

Foto: Katja Koleta

predvsem pa smo se osredotočili na sponzorstvo in donatorstvo, prek katerih si želimo zagotoviti sredstva za natis našega turističnega vodnika. V upanju, da nam uspe pridobiti finančna sredstva od lokalnih podjetij, bomo v prihodnjih dneh začeli pošiljati prošenje za donatorstvo, v zameno za pomoč pa se bomo vsem zahvalili tudi z objavo v vodniku.

Poleg krepitve lokalne pripadnosti, kar je eden od glavnih ciljev našega krožka, so učenci aktivni tudi v projektu Krokus. Glavni cilj projekta je seznanjanje mladih s holokavstom, ozaveščanje o nevarnostih rasizma in diskriminacije, spodbujanje medsebojnega sodelovanja, strpnosti in spoštovanja. V spomin na 1,5 milijona judovskih otrok, ki so umrli v holokavstu, in v spomin na tisoče drugih otrok, ki so bili žrtve nacističnih grozodejstev, smo na šolskem vrtu posadili čebulice rumenih krokusov. Ti nas bodo opominjali na to, da ne samo v lokalnem okolju, ampak tudi v svetu širimo spoštovanje, mir, enakost in strpnost.

Katja Koleta

Odprimo srce!

Težko pričakovani dan za vse učence in zaposlene na OŠ Ljuba Šercerja je končno prišel. Šola je namreč 23. februarja praznovala. Vloženi trud, čas in medsebojno sodelovanje so obrodili sadove, saj nam je pod vodstvom mentorjev uspelo izpeljati prireditev, ki je bila enostavno nepozabna!

V mesecih pred dogodkom smo si vzeli čas za razmislek: o tem, koliko generacij otrok se je že sprehodilo po šolskih hodnikih, kakšni učitelji so bili tu pred desetletji ter kakšno pot s(m)o prehodili v 60 letih obstoja. Da nekateri otroci potrebujejo drugačen pristop, ustreznejše učitelje, ki so opolnomočeni za to delo, in svoje prostore, se je začelo razmišljati in ukrepati na pobudo ge. Francke Hren (por. Turk) v decembru leta 1962. Ga. Majda Irt, dolgoletna in srčna učiteljica ter mentorica zanamcem, je napisala šolsko himno. Te na prireditvi ni prepeval samo pevski zbor, temveč vsi učenci in zaposleni šole. Dogodek je doživeto z vsemi niansami topline povezoval igralec Gašper Jarni. Suvereno mu je pri tem stopil ob bok tudi osmošolec Gal, že prekaljeni

Foto: Bojan Štefanič

voditelj šolskih predstav.

Na prireditev smo povabili starše, sorodnike, predstavnike občin, šol, vse tiste, ki so z nami sodelovali in sooblikovali našo zgodbo. Povabili smo jih z namenom, da se bolje spoznamo in drug drugemu odpremo srce. In res, učenci so pokazali neverjeten pogum, voljo in moč. Besede, glasba, ples in neznanska sreča ter ponos so se med seboj prepletali v harmoniji. Ko nekaj delaš s srcem, to drugo srce začuti in po aplavzih sodeč so to začutili tudi vsi v polni dvorani. Otroci so ob navdušenju gledalcev zasijali, še bolj pa ob ponosnih pogledih staršev, sorodnikov in bližnjih. Zares so dokazali, da se vse da. Imeti moraš le zaupanje in spoštovanje vase, učitelja, sošolca in sočloveka.

Valerija El Habashy

Nebo je meja

Slovenija ne slovi ravno po visokih stolpnicah, je pa nekaj časa držala rekord kot imetnica najvišje stolpnice v srednji Evropi in na Balkanu. Ljubljanski Nebotičnik, ki je prejšnji mesec praznoval 90 let, je po ameriškem zgledu projektiral arhitekt Vladimir Šubic. Njegova gradnja je potekala hkrati z veliko višjim newyorškim Empire State Buildingom, soočala pa se je s precejšnjimi težavami. Projekt je bil izredno drag, gradnjo pa je še pred dokončanjem spremljala burna polemika, saj naj bi po mnenju nekaterih nebotičnik kvaril tipično ljubljansko baročno krajino. Končan je bil v času gospodarske krize, zato so ga odprli brez posebnih svečanosti, le s čajanko za izbrane. Nebotičnik je rekord najvišje stavbe v Sloveniji držal 60 let, ko ga je za dva metra prehitel ljubljanski World Trade Center. Danes je najvišja stavba v Sloveniji Kristalna palača v BTC-ju z 89 metri, ki je bila dokončana leta 2011.

Nebotičniki so se proti nebu začeli vzpenjati v 19. stoletju, še posebej v hitro rastočih ameriških mestih, kot sta Chicago in New York. Velik razcvet je gradnja nebotičnikov preteklih desetletij doživela v vzhodni Aziji, predvsem na Kitajskem, Indiji ter Arabskem polotoku. Po drugi strani pa je v Evropi presenetljivo malo nebotičnikov. Od 218, kolikor jih stoji na evropski celini, sta dve tretjini v petih mestih – v Londonu, Parizu, Frankfurtu, Moskvi in Istanbulu.

Po drugi svetovni vojni je morala Evropa obnoviti porušena mesta, a se je raje kot gradnji stolpnic posvetila obnovi kulturnih zgradb in spomenikov. So pa v vzhodni Evropi, kjer so začela zaradi potreb prebivalstva rasti blokovska stanovanjska naselja, kot simbol moči in ugleda Sovjetske zveze vzniknili tudi prvi nebotičniki. Evropa se je urbanistično bolj posvečala izboljšanju bivanja, zato so evropska urbana središča med najbolj trajnostno zasnovanimi na svetu.

Evropa je hitro spoznala, kam lahko vodi nespametno urbanistično načrtovanje. V petdesetih letih je Bruselj začel postajati prestolnica tega, kar bo pozneje postala Evropska unija. Priprave na svetovno razstavo leta 1958 so zahtevale tudi novo infrastrukturo in kmalu so na porušenih, gentrificiranih območjih začele rasti stolpnice, a se lokalne oblasti niso ozirale na arhitekturne ali kulturne značilnosti mesta. Urbanisti so pozneje pojav vsesplošnega in brezskrbnega prostorskega načrtovanja poimenovali 'bruselizacija'. Da bi preprečili razkrajanje javnega prostora, so kmalu omejili gradnjo visokih stavb s posebnim poudarkom na ohranjanju kulturne dediščine. Temu so sledila številna evropska mesta ter dovolila gradnjo nebotičnikov le v določenih območjih, povečini poslovnih, kot je pariško poslovno okrožje La Défense ali londonski Canary Wharf.

Na začetku 21. stoletja se je odnos do stolpnic spremenil, arhitekturni trendi so se obrnili od preprostih kubičnih dizajnov k bolj unikatnim in organskim oblikam. Kot odgovor na vse večje prostorsko povpraševanje so v finančnih okrožjih mest začeli rasti nebotičniki. Največja izjema pa je Frankfurt, saj v njem stoji kar 95 odstotkov vseh nemških nebotičnikov. Kot eno od evropskih poslovnih središč, kjer polovica prebivalcev nima nemškega državljanstva, se sooča s pomanjkanjem prostora, a mu širjenje onemogoča naravovarstveni pas, ki obkroža mesto, zato investitorjem preostane le gradnja v višino.

Foto: www.pixabay.com

Na newyorškem Manhattnu je ulica, kjer si stanovanja lahko privoščijo le najbogatejši ljudje na svetu. Zahodna 57. ulica, nad katero bdijo izjemno visoki in vitki nebotičniki, je simbol prestiža ameriškega finančnega sektorja. T. i. ulica milijarderjev je vlaganje v nepremičnine ponesla na popolnoma drugo raven – luksuzne nepremičnine na 57. ulici niso le izjemno draga stanovanja, ampak poseben razred finančnih naložb. Zato je večina teh stanovanj še vedno praznih, bodisi še nimajo kupca ali pa lastniki tam preprosto ne živijo in jih smatrajo le kot naložbo.

Zemljišča na Manhattnu so izjemno draga, zaradi česar nebotičniki postajajo vse višji in vitkejši, zato investitorji ne trgujejo le z zemljišči, ampak tudi z zrakom nad njimi. Ko je leta 1945 neko podjetje na jugu Manhattna zgradilo 40-nadstropno stavbo tik ob pločniku in zastrlo sonce vsej okolici, so se oblasti odločile, da bodo začele omejevati višino zgradb. Mesto tako določa razmerja med kvadraturo zemljišča in največjo dovoljeno kvadraturo poslopja na njem. Če je to razmerje deset, lastnik lahko celo zemljišče pozida z desetnadstropno stavbo, ali četrtino s štiridesetnadstropno. Slednje je seveda bolj donosno, a je to pripeljalo do zanimivega pojava – trgovanja s pravicami do zraka. Leta 1961 so namreč uzakonili možnost, da se sosednji zemljišči združita in eno odkupi neizkoriščene pravice od drugega.

A rast stolpnic ne odseva več le ekonomske rasti ali potreb po komercialnih prostorih. Do leta 2030 bo 60 odstotkov svetovnega prebivalstva živelo v mestih, številna mesta pa bodo zaradi prostorskih omejitev prisiljena graditi v višino, kar je bilo v preteklih desetletjih mogoče videti predvsem v Aziji.

Največji gradbeni razcvet je v preteklih treh desetletjih doživela Kitajska. Vse večje potrebe hitro razvijajoče države so bile razlog tudi za gradnjo nekaterih najvišjih nebotičnikov: šanghajski stolp se pne kar 632 metrov v nebo, v zadnjih desetih letih pa je zraslo na desetine nebotičnikov, višjih od 400 metrov.

A so kitajske oblasti hitro ugotovile, da nebrzdana gradnja lahko privede do degradacije urbanističnega okolja. Kitajsko ministrstvo za stanovanjsko politiko in razvoj mesta in podeželja je pred nekaj leti popolnoma prepovedalo gradnjo nebotičnikov, višjih od 500 metrov in uvedlo velike omejitve za tiste nad 250 metri. V mestih z manj kot tri milijoni prebivalcev gradnja nebotičnikov sploh ne bo mogoča.

Kitajska je v preteklih nekaj desetletjih doživela skokovit razvoj, ki mu je sledila hitra urbanizacija, a na škodo varnostnih in gradbenih standardov. Oblasti so zaznale težave in Kitajska se vse bolj posveča kakovosti gradnje, hkrati pa je postala zelo pozorna na kulturni značaj mest in zgodovinsko dediščino. Tako so prepovedali tudi gradnjo imitatorskih projektov, kot so kopije svetovno znanih stavb – na Kitajskem lahko vidimo kopijo Eifflovega stolpa, londonskega Tower Bridgea in celo sfingo – ter poskušajo omejiti gradnjo megalomanskih projektov, kjer so nebotičniki znamenje prestiža in bahaštva.

Žarko Nanjara

Dan sajenja medovitih rastlin

Čebele so ene najkoristnejših organizmov v vrtu. Skrbijo za opraševanje rastlin, s tem pa omogočajo, da rastline rodijo in dajejo hrano. V svoje vrtove jih privabimo prav z rastlinami, ki čebelam omogočajo pašo. Sedemdeset odstotkov pridelane hrane na svetu je namreč odvisne od opraševalcev. Zadnja sobota v tem mesecu, natančneje 25. marec, bo letos namenjena sajenju medovitih rastlin, k čemur spodbuja Čebelarska zveza Slovenije.

Katere medovite rastline izbrati in posaditi, je odvisno od razpoložljivega prostora, ki ga želimo nameniti opraševalcem. V poštev pridejo cvetlična korita na balkonih in vrtovih, pa tudi njive ali javne površine. Za cvetlična korita je na voljo mnogo medovitih dišavnic in začimbnic, na vrtu pa lahko izbiramo med medovitimi drevesi, kot so recimo češnje ali jablane, pa tudi številne grmovnice, ki obogatijo brenčanje čebel.

Med medovite rastline spada trajnica poprova meta, ki potrebuje vlažno rastišče, prenaša pa tudi občasno sušo. Sadi se v vrtne grede, lahko pa tudi v večja korita in posode. Njeni cvetovi so svetlo modre barve, cveti pa julija in avgusta. Ima blagodejni vpliv na živce in prebavo, prav tako kot tudi mačja meta ter baldrijan, ki je v ljudskem zdravilstvu cenjen pri živčnih motnjah, nespečnosti in težavah s srcem. Medovit je tudi drobnjak, pa zelišče po imenu navadna dobra misel, vrtni šetraj, jesenske astre, hermelika in ameriški slamnik. Med polgrmi in grmi so to sivka, žajbelj, vrtna materina dušica, spomladanska resa, navadna leska, vrba iva ter malina in robida. Med tujerodnimi invazivnimi medovitimi vrstami pa so orjaška in kanadska zlata rozga, topinambur, žlezava nedotika ter še mnogo drugih.

Foto: www.pixabay.com

Med medovitimi trajnicami je mnogo takšnih, ki lepo uspevajo v senci, močvirju ali v izredno sušnih razmerah. Najboljši čas za sajenje sta pozna pomlad in zgodnja jesen. Rastline, vzgojene v lončkih, ki so rastle na prostem, lahko sadimo skoraj kadarkoli, razen pozimi. Uspešno je tudi sajenje v poletnih mesecih, če pri tem ne pozabimo na zalivanje.

Pred sajenjem je zelo pomembno, da dobro pripravimo zemljo. Treba jo je dovolj globoko prerahljati, odstraniti kamenje in plevel. Posebno pozornost je treba nameniti trajnim plevelom ter pognojiti z organskimi gnojili. Gnojilo se lahko potrosi po površini in enakomerno vdela v prst, lahko pa se dodaja sproti na dno vsake sadilne jamice.

Zalivati je treba poredko, vendar takrat temeljito. Z obilnim občasnim zalivanjem se spodbudi rast korenin v globino, kjer si lahko rastlina sama poišče vodo. Plevele je treba odstranjevati redno, preden semenijo in se razbohotijo. Odcvetela socvetja in posušene ali polomljene dele rastlin je treba odstranjevati sproti. Pustimo jih le, če so posušeni deli okras ali hrana pticam.

Neja Jerebičnik

Spoznajte nabor okusnih dobrot.

Obiščite nas v trgovini Zakladi Kočevske.

Lokalno je feno—menalno

Zakladi Kočevske

Ljubljanska cesta 5
1330 Kočevje

+386 30 649 900

trgovina@zakladi-kocevske.si

www.zakladi-kocevske.si

Zakladi Kočevske

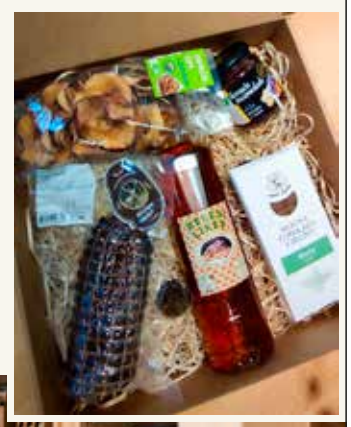
ODPIRALNI ČAS

TOR - PET
09:00 - 12:00
16:00 - 18:00

SOB
09:00 - 12:00

Spoznajte in okusite preverjeno lokalno kvaliteto izpod rok srčnih ljudi in domače zemlje.

Kvalitetno.
Okusno.
Lokalno.

najboljše kočevske bombice

Nove kolesarske poti - boljši pogoji za kolesarje

Prihaja čas lepšega in toplejšega vremena, z njim pa tudi večje število kolesarjev in pešcev v prometu. V zadnjem letu dni se je dolžina kolesarskih prog v našem okolju precej povečala, zato je pomembno, da v prometu vedno pazimo na pešce, prav posebno pozornost pa namenimo tudi kolesarjem. V prvi vrsti velja, da vsak od nas za svojo varnost najbolje skrbi sam. Vedno se moremo prepričati, da smo pri vožnji kolesa varni in da nas je voznik ali morebitni mimoidoči opazil. Pri vožnji ne smemo pozabiti tudi na ustrezno zaščitno opremo, predvsem čelado, razna odsevna telesa ter v mraku tudi prižgane luči, ki nas naredijo vidne oziroma opazne, saj s tem močno pripomoremo k svoji varnosti.

Prvi odstavek 93. člena Zakona o pravilih cestnega prometa pravi, da morajo vozniki koles voziti po kolesarskem pasu, kolesarski stezi ali kolesarski poti. Kjer teh prometnih površin ni oziroma niso prevozne, smejo voziti ob desnem robu smernega vozišča v smeri vožnje. V drugem členu pa nadaljuje, da morajo voziti drug za drugim, razen na kolesarski poti, kjer smeta voziti dva vzporedno, če širina

Foto: arhiv Občine Kočevje

poti to omogoča. Prav tako je pomembno, da tako kot vozniki tudi sami pazijo na pešce in obratno, saj nemalokrat lahko vidimo, da kolesarji napačno vozijo po pločnikih, ki so sicer namenjeni pešcem, in obratno tudi pešce, ki se sprehajajo po kolesarskih stezah. Prav tako jih pogosto lahko opazimo na cestah, čeprav je ob robu primerno urejena kolesarska steza. S tem pa lahko močno ovirajo promet ter ogrožajo svojo varnost.

Poskrbeti moramo torej, da se vsi prisotni v prometu izobrazimo o osnovah prometne varnosti, prometne signalizacije, prometnih poti, ki so nam namenjene ob različnih vrstah gibanja.

Predvsem pa ne smemo pozabiti, da moramo biti ne glede na obliko gibanja v prometu drug do drugega pozorni in strpni.

Janko Kalinić

13. dobrodelni Valentinov koncert

25. februarja 2023 je v Kulturnem domu v Predgradu potekal že 13. dobrodelni Valentinov koncert. Že kar tradicionalna prireditev, katere pobudnik je žal že pokojni Tine Stare, izjemni glasbenik in dobrotnik po srcu. Zgodbo, ki jo je začel leta 2008, ponosno nadaljuje Kulturno športno društvo Predgrad in polna dvorana obiskovalcev potrjuje, da jo je prav pisati še naprej. Letošnji koncert smo namenili zbiranju sredstev za Verigo dobrih ljudi pod okriljem Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje. Pri tem smo bili zelo uspešni, saj smo z nakupom vstopnic zbrali kar 1.105 EUR.

Za čudovit program so poskrbeli ansambel Okajeni muzikanti, Peter Movrin, Ansambel Dolenjski veseljaki, harmonikar Tim Mutič, Ansambel Tonija Verderberja, Ansambel Ribniški pušeljc, Duško s prijatelji in Ansambel A'bup z Grajskimi pevci. Posebna zahvala

Ansambel Tonija Verderberja
Foto: KŠD Predgrad

tudi Jožici Štrbenc za lepo voden program. Na tem mestu se vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uspešni izpeljavi koncerta, še enkrat zahvaljujem, članom KŠD Predgrad tudi za pomoč pri organizaciji koncerta (priprava dvorane, postrežba nastopajočih, gospodinjam za peko peciva), hkrati pa izrekam željo, da tudi v prihodnje stopimo skupaj v podobne namene.

Jožica Matkovič,
predsednica KŠD Predgrad

S prijatelji in sosedi na vsakodnevno telovadbo

Prostovoljke in prostovoljce, ki bi bili pripravljeni sodelovati z Društvom šola zdravja in brezplačno omogočiti jutranjo vadbo 1000 gibov v vašem kraju, spodbujamo, da se javite organizatorjem vadb na info@solazdravja.si ali na telefon 059 932 066. Lahko tudi obiščete njihovo spletno stran www.solazdravja.com in se pozanimate o delovanju društva.

Brezplačna jutranja telovadba 1000 gibov, ki že vrsto let vsakodnevno poteka ob 7.30 ali 8.00 uri zjutraj na prostem, je številnim članom Društva šola zdravja izboljšala kakovost življenja. To jutranjo rutino, ki je vse bolj priljubljena med starejšimi, želijo omogočiti tudi v naši občini.

Vadba poteka že na več kot 250 lokacijah po Sloveniji. Vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, se vadeči srečujejo na 30-minutni vadbi, ki je sestavljena izključno iz stoječih položajev. Vsak v skupini vadi po svojih zmožnostih. Rekreacijo vodi prostovoljka ali prostovoljec iz lokalnega okolja, ki jo/ga usposobi strokovni kader društva. Po vadbah včasih sledi tudi druženje ob kavi, kjer lahko udeleženci še dodatno poklepetajo. V nekaterih skupinah organizirajo tudi preostale aktivnosti, od izletov do pevske skupine in podobno. Ena izmed vadečih je pred

Foto: Društvo Šola zdravja

kratkim dejala: "Jutranja vadba je ritual, ki ga v našem obdobju še kako potrebujemo. Najprej imamo telovadbo za telo, potem pa za dušo – klepet."

Namen vadb Društva šola zdravja je spodbujanje prebivalstva h gibanju in zdravemu načinu življenja. Njihov cilj je, da bi brezplačno vadbo omogočili v vseh občinah Slovenije in bi tako vsak imel možnost dostopati do vsaj ene brezplačne skupinske aktivnosti. Društvo ima med drugim tudi status humanitarne organizacije in status društva v javnem interesu.

Projekt Jutranja vadba 1000 gibov podpirajo Ministrstvo za zdravje, FIHO - fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, Fundacija za šport, Športna unija Slovenije in 31 občin. Uspešno spodbujanje prebivalstva h gibanju so prepoznali tudi pri Mednarodnem združenju za šport in kulturo (ISCA), ki so Društvo šola zdravja in njihov projekt Jutranja telovadba 1000 gibov izbrali kot primer dobre prakse, ki ga prikazujejo na mednarodnem področju.

Kot poročajo člani, ki že vrsto let vsakodnevno telovadijo z njimi, sta se jim z dnevno gibalno rutino izboljšala gibljivost in telesna zmogljivost, lažje tudi opravljajo druga dnevna opravila, opažajo pa tudi boljše psihično počutje. V skupinah se namreč stkejo nova prijateljstva, še posebej med sovrstniki, ki na novo osmišljajo življenje v tretjem življenjskem obdobju in si ga skupaj bogatijo, tudi ko pridejo težja obdobja.

To uspešno zgodbo vadb 1000 gibov, ki krepijo zdravje posameznika, hkrati pa veliko prispevajo tudi k lokalnim skupnostim, lahko tako ponesemo tudi v naše kraje.

Vljudno vabljeni k skupni krepitvi zdravja in aktivnega načina življenja.

Ana Pirih

Sankanje v Koblarjih

Juhej! Končno smo ponovno dočakali sneg med zimskimi počitnicami. Starejši, ki v otroštvu še nismo poznali kombinezonov, smo se ob valjanju svojih vnukov po kupih napluženega snega spomnili dolin svojega otroštva. V Koblarjih smo jih poimenovali Biskitova, Polajnarjeva, Borova in Želetova dolina. Borova, porasla z borovci, je bila rezervirana za starejše fante, vešče smučanja. Tja nismo smeli, v drugih pa smo lahko gazili in vlekli sani po mili volji vse do noči, ko smo komajda še čutili štrleče dele svojih teles. Večina teh dolin je pozidanih ali zasutih, ampak Želetova je pa še tu.

Med počitnicami smo prejeli obvestilo, da smo mamice, babice, očiji in dedki v četrtek vabljeni z otroki in vnuki v Želetovo dolino na sankanje. Pa smo šli. Tam smo se sankali, tekali navkreber, se valjali, se ogibali ali zaletavali v drevo, ob katerem je bila privezana vreča s senom. Bilo je smeha, opogumila sta se še kakšna babi in dedi na lopatki. Vse je minilo brez prepirov, cukanja in prerivanja. Ko so bili noski rdeči kot kuhano vino in se je iz vaškega doma širil vonj pečenih palačink, so bile nožice še dovolj urne do kraja gostije. Gostijo so pripravile babice, ki so željo po sankanju že opustile. Ko so bili želodčki siti in naliti, smo odcapljali domov. Bilo je lepo. Hvala vsem za trud in prijetno družbo.

Cvetka Filipidis

Foto: Jožica Šerbec

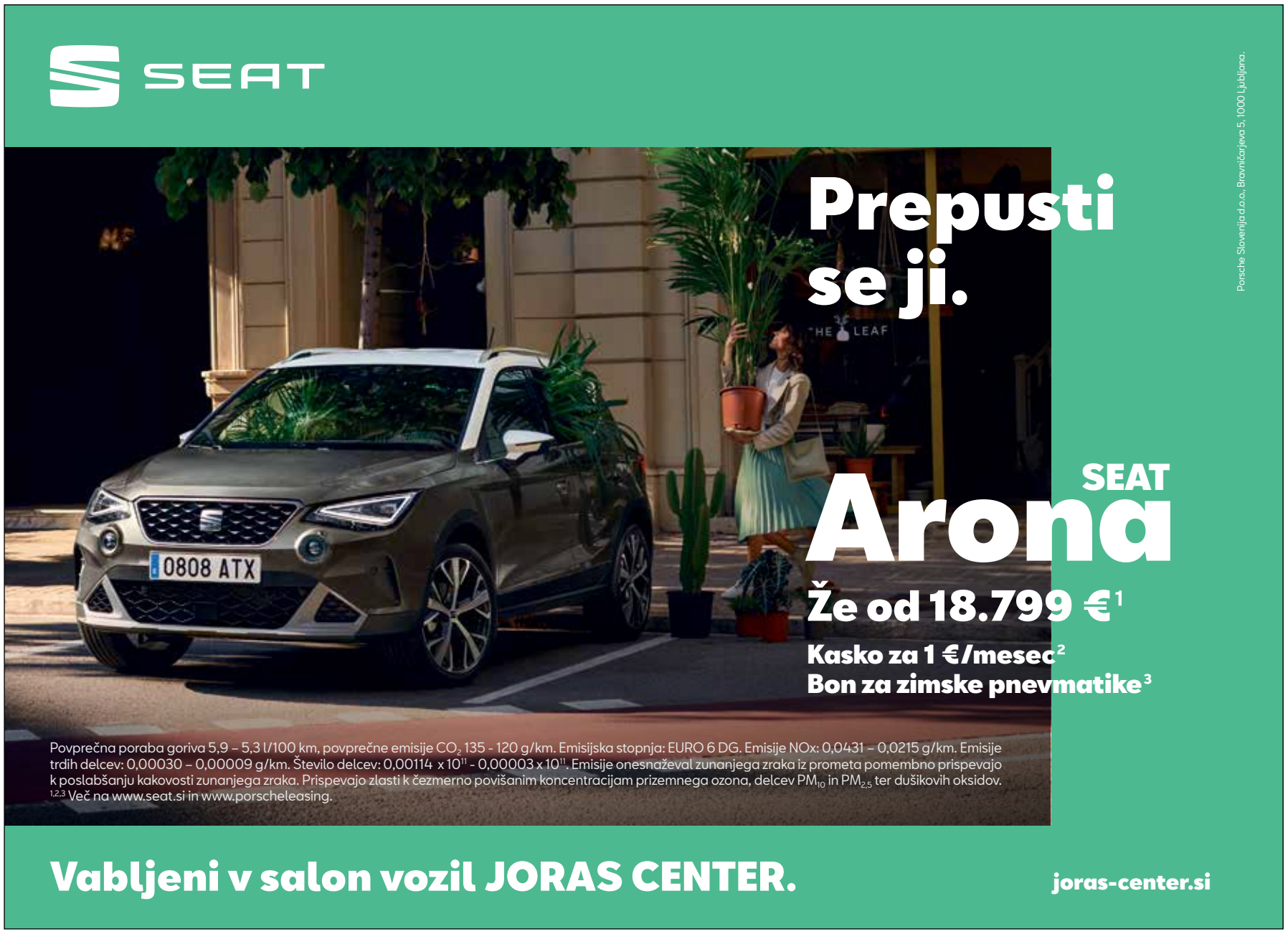
Zahvala

Med letošnjimi zimskimi počitnicami je na smučišču v Sodražici potekal smučarski tečaj za otroke različnih starosti in različnega predznanja o smučanju, ki prihajajo iz različnih občin.

Učitelji/vaditelji so bili za to usposobljeni člani smučarskega kluba Sodražica. Ravno ti prostovoljci pa bi si v tem času, ko so koristili svoj letni dopust, lahko privoščili smučanje na kakšnem imenitnem smučišču v Dolomitih, Švicarskih Alpah ali pa še kje drugje. Ampak ne, oni so se odločili za požrtvovalno delo z našo mladino, in to ves teden, tudi na praznik našega Prešerna.

S tem so osrečili 150 udeležencev tečaja in najmanj 300 staršev (upoštevati je treba tudi vesele babice in dedke, ki so prihajali po nasmejane otroke). V imenu zadovoljnih in hvaležnih staršev vam lahko rečemo le: naš poklon!

Jana Stojanović

Polnjeni jajčki – piščančki

RECEPT

Sestavine
- 3 jajca
- 10 g masla
- ½ žličke gorčice
- 1 žlička kisle smetane
- ¼ žličke soli
- ½ žličke kisa (jabolčni ali beli balzamični)
- cel poper za oči
- korenček za kljunček

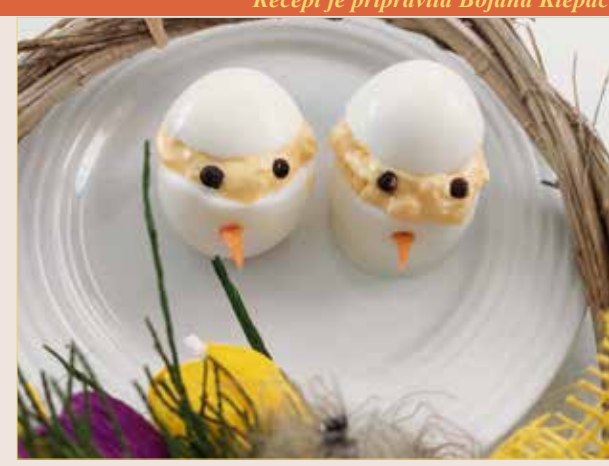

Recept je pripravila Bojana Klepac

Jajca dodamo v mrzlo vodo in kuhamo 10 minut. Kuhana jajca prelijemo s hladno vodo in takoj olupimo. Ohlajenim kuhanim jajcem odrežemo zgornji del, iz sredine poberemo rumenjak in ga z vilicami dobro pretlačimo. Vmešamo maslo, gorčico, kislo smetano, kis in sol ter fino premešamo. Z nadevom napolnimo jajčka, pokrijemo z odrezanim delom, dodamo poper za oči in koren za kljunček. Iz korenčka lahko oblikujemo tudi nogice.

KOTIČEK KOMUNALE KOČEVJE

ZBIRANJE NEVARNIH ODPADKOV z mobilno zbiralnico

Odpadna jedilna in motorna olja ter maščobe, barve, lake, čistila, razredčila, škropiva, pesticide, ostanke kozmetike, prehranskih dopolnil in druge nevarne odpadke boste lahko oddali v mobilno zbiralnico po razporedu:

KRAJ	ČETRTEK 30.3.2023	PETEK 31.3.2023	SOBOTA 30.3.2023	LOKACIJA
BANJA LOKA		9:15 – 10:15		pri ekološkem otoku
BREG			9:00 - 9:15	pri ekološkem otoku (trafo.)
BREZOVICA				pri tabli Brezovica, v križišču
CVIŠLERJ (SPODNJI)	11:30 - 11:45			na avtobusnem postajališču
CVIŠLERJI (ZGORNJI)	8:00 - 8:15			pri ekološkem otoku
ČRNI POTOK	8:30 - 8:45	13:00 - 13:15		pri kapelici
DOLGA VAS		13:30 - 13:45		pri Gasilskem domu
FARA		8:00 - 9:00		na prireditvenem prostoru
GORENJE			13:45 - 14:00	pri ekološkem otoku pri kapelici
KLINJA VAS			13:15 - 13:30	pri Gasilskem domu
KNEŽJA LIPA				pri ekološkem otoku
KOČEVJE	12:45 - 13:00			pri Športni dvorani
KOČEVJE	14:15 - 16:00	14:00 - 15:30		na parkirišču pri TUŠ-u
KOČEVJE			10:00 - 12:00	na parkirišču v Kidričevi ulici
KOČEVSKA REKA		11:30 - 12:15		pri Kulturnem domu
KOPRIVNIK				pri ekološkem otoku
LIVOLD	9:30 - 10:00			za trgovino
LOŽINE	13:45 - 14:00	15:45 - 16:00		na parkirišču pri Tušku
MAČKOVEC				v križišču na začetku vasi
MAHOVNIK	9:00 - 9:15		9:30 - 9:45	pri Gasilskem domu
MLAKA PRI KOČEVJU			14:15 - 14:30	pri kapelici
MORAVA		10:30 - 10:45		pri ekološkem otoku
MOZELJ				pri ekološkem otoku
KOBLARJI	13:15 - 13:30		8:00 - 8:15	pri ekološkem otoku pri barju
NEMŠKA LOKA				pri ekološkem otoku
NOVI LAZI	11:00 - 11:15	11:00 - 11:15		pri ekološkem otoku
PREDGRAD				pri Kulturnem domu
SLOVENSKA VAS	12:00 - 12:15		8:30 - 8:45	pri ekološkem otoku
STARA CERKEV			14:45 - 15:30	na parkirišču ob pokopališču
ŠALKA VAS			12:15 - 12:30	pri Gasilskem domu
ŠTALCERJI		12:30 - 12:45		pri Gasilskem domu
ŽELJNE			12:45 - 13:00	pri vaškem domu

EKOLOŠKI OTOKI

PAPIR

STEKLENA EMBALAŽA

- odlagamo prazno embalažo
- s steklenic in kozarcev odstranimo pokrovčke in zamaške
- ne odlagamo vrečkah
- škatle stisnemo, razrežemo ali raztrgamo

Embalaže ne odlagamo na ekološke otoke. Odložimo jo lahko doma v zabojnik z rumenim pokrovom ali v Zbirnem centru Mozelj.

Komunala Kočevje

ZBIRNI CENTER MOZELJ

Odprt vsak delovnik med 7. in 19. uro (v zimskem času med 7. in 17. uro)* in vsako soboto med 9. in 13. uro.

* delovni čas se spremeni ob premiku ure

Gospodinjski uporabniki lahko oddate vse komunalne odpadke brez dodatnega plačila.

Za lažjo in hitrejšo oddajo odpadkov priporočamo, da jih že doma pripravite ločeno po vrsti.

Se pogosto zgodi, da zamudite odvoz vaših odpadkov?
Naročite se lahko na brezplačno storitev SMS obveščanja o odvozu vaših odpadkov.
Obiščite spletno stran
https://odpadki.komunala-kocevje.si
V kolikor potrebujete pomoč, smo dosegljivi vsak delovnik med 7. in 15. uro na telefonski številki
01/895 03 40
Na tej spletni strani lahko preverite lokacije ekoloških otokov, oljnih zbiralnikov, zbiralnikov odpadne elektro opreme in koškov za pasje iztrebke.
Za pomoč pri ločevanju odpadkov pa uporabite Klasifikacijo odpadkov.

OČISTIMO KOČEVSKO 2023

Seveda bom sodeloval tudi letos.

Sobota, 25. marec 2023, ob 9:00
V primeru slabega vremena bo akcija v soboto, 1. 4. 2023
www.komunala-kocevje.si

OBČINA KOČEVJE · Komunala Kočevje · Čisto Kočevsko, čista vest. · ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE · kočevsko

NAROČNIK OGLASNEGA SPOROČILA: KOMUNALA KOČEVJE

Povabilo na bralno potovanje

Misel na dobro knjigo ob koncu dolgega dneva zagotovo razveseli vse strastne bralce. Zanje in za vse, ki bodo to še postali, smo v Knjižnici Kočevje po zgledu preverjenega koncepta bralne značke pripravili priporočilni seznam za odrasle bralce. Poskrbeli smo za pester nabor in verjamemo, da bo vsak našel nekaj za svoj okus. Še posebno poudarjamo dela domačih, kočevskih avtorjev, s čimer želimo prispevati k njihovi prepoznavnosti in dvigu bralne kulture. Vabimo vas, da preberete pet knjig – tri s priporočilnega seznama, dva naslova pa lahko izberete sami. Kar nekaj knjig je dostopnih v elektronski obliki na portalu Biblos, s čimer bo dostop do bolj iskanih naslovov še enostavnejši.

Projekt bralne značke za odrasle 2022/23 poteka do 31. maja, pridružite pa se mu lahko kadarkoli. Zloženke s priporočilnim seznamom najdete v knjižnici ali na naši spletni strani. Vanje vpišete svoje podatke ter naslove knjig, ki so se vas najbolj dotaknili in bi jih priporočili tudi drugim. Zaključek projekta bo jeseni, ko bomo za svoje zveste bralce in sodelujoče v projektu pripravili zaključno prireditev.

Prijazno povabljeni k sodelovanju in ne pozabite – čas, ki ga namenite branju, je čas, ki ga namenite sebi.

Špela Činkelj

- Živka Komac: Tam nekje med travami, Zdajšnjina
- David Šušel: Veter v sunkih, Sledenje Kairosa
- Marjanca Kočevar: Mala sanjavka, Kristalis
- Romana Novak: Sence skritih prikazni, Destrukcija
- Lela B. Njatin: Samski blok
- Ana Toič: Tisoč stavkov, Poletne počitnice
- Ivan Sivec: Ljubezen ob Kolpi[B]
- Evald Flisar: Očetova pisma sinu, Poglej skozi okno
- Irena Svetek: Rdeča kapica[B], Beli volk[B]
- Avgust Demšar: Cerkev[B], Tajkun[B]
- Igor Karlovšek: Samo domov me pelji[B], Sodišče[B]
- Roman Rozina: Sto let slepote[B]
- Irena Štaudohar: Kaj hoče ženska?[B]
- Miha Mazzini: Osebno, Otroštvo
- Drago Jančar: To noč sem jo videl, Ob nastanku sveta[B]
- Feri Lainšček: Kurji pastir[B], Murska saga[B]
- Mateja Gomboc: Dantejeva hiša, Pozneje se pomeniva
- Mojca Širok: Pogodba[B], Evidenca[B]
- Jerneja Renko: Posebna punca
- Anja Kovačič: Ujeta v svobodi[B]
- Muriel Barbery: Eleganca ježa, En sam cvet[B],
- Fiona Lucas: Ne reci mi adijo
- Sarah Steele: Manjkajoči delčki Nancy Moon
- Bonnie Carmus: Lekcije iz kemije
- Toshikazu Kawaguchi: Preden se kava ohladi
- Paolo Giordano: Raztrgajmo nebo[B]
- Viola Ardone: Otroci z vlaka[B]
- Fredrik Backman: Mi smo medvedi, Tesnoba do roba[B]
- Jonas Jonasson: Maščevanje je sladko, d. o. o
- Elena Ferrante: Dnevi zavrženosti, Zlagano življenje odraslih[B]
- Joseph Knox: Sirene[B]
- Jo Nesbo: Kraljestvo
- Tessa Afshar: Nilski dragulj, Kraj tišine, Hči Rima[B]

knjige označene z [B] si lahko izposodite tudi na portalu Biblos

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Velma Wallis

Ženici: Aljaška legenda o izdajstvu, pogumu in preživetju

Vale-Novak, 1997

Zgodba se odvija na Aljaski in govori o nomadskem ljudstvu Rod, ki se bori za hrano, za preživetje v težkih zimah. Članici plemena sta tudi dve ženici, Čidzigjak in Sa, ostareli in bolni in sta Rodu v breme. Pleme ju je zapustilo in prepustilo usodi v prepričanju, da jim bo ostalo več moči in hrane za preostale člane. Starki se nista vdali v usodo, ampak sta se močno trudili za preživetje. "Preden umreva, poskusiva, ne vdajva se sede!" Sami sta si ukresali ogenj, našli bivališče in hrano ter vedno pomagali druga drugi. Preživeli sta in svojemu ljudstvu, čeprav ju je zavrglo, priskočili na pomoč, ko je zašlo v hude težave.
"Človekova sposobnost doseči tisto, kar mora, nima meja – zagotovo ne zaradi let."
"V težkih časih ljudje pokažejo tisto plat svojih značajev, ki je prej niso poznali."
"Pomembno je živeti z veliko skupino. Telo potrebuje hrano, a um potrebuje ljudi …"

Anna Woltz

Aljaska

Miš, 2018

Mladinski roman je pisan v prvi osebi, a ima dva pripovedovalca. Zgodbo pripovedujeta Sven in Parker, najstnika, ki v sebi nosita breme iz preteklosti. Sven ima šele kakšno leto hudo epilepsijo, zato si, da bi bil sprejet med sošolci, na prvi srednješolski dan želi izstopati z nečim odmevnim in si tako privošči sošolko Parker. Zaradi njegovega dejanja ona postane deležna posmeha celega razreda. Nasprotno si Parker samo želi biti neopazna. Preživela je težko izkušnjo v svojem življenju, njuno domačo trgovino so oropali in pri ropu ranili njenega očeta, ki je zaradi tega v depresiji in se odmika od svoje družine. Parker pa zelo trpi tudi zato, ker je morala svojega zlatega prinašalca Aljasko oddati. Eden od njenih bratcev je bil namreč alergičen na pasjo dlako. Parker odkrije, da je Aljaska, njena ljubljena psička, postala Svenov pes pomočnik. Odloči se, da bo do Aljaske prišla na premeten način … Tako navezanost na psičko pripelje do nenavadnih srečevanj med Svenom in Parker, kjer drug drugemu zaupata svoje tegobe. Skozi knjigo spoznamo, kako soočenje z boleznijo najstnika oropa najstniških radosti, spoznamo pa tudi veliko ljubezen in navezanost ljudi na pasjega prijatelja. Nemoč mladih, ko jih drugi zasmehujejo, blaži pasji prijatelj, pogovori in sočutje pa vplivata na kakovost njihovih življenj.

Helene Delforge, Quentin Greban

Mama

Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2022

Helene Delforge je novinarka in pisateljica, obenem pa mama in mačeha. Knjiga z naslovom MAMA je njena prva knjiga. Knjiga, ki slavi materinstvo v vsej svoji kompleksnosti in nam ponuja razmišljanja o 'biti mama' v različnih okoliščinah in različnem času, v različnih kulturah … Predstavi nam lirično popotovanje skozi materinstvo, intimna razmišljanja z vsega sveta v vsemu svetu razumljivem jeziku – jeziku mamine ljubezni. Knjiga je nastala v sodelovanju z avtoričinim svakom, ilustratorjem in umetnikom Quentinom Grebanom. Njegova osupljiva zbirka akvarelnih portretov in živahnih skic poudarja izraznost liričnega besedila.

Lucija Čevnik

Mama hčerki

SKA, 2022

Učimo se in osebnostno rastemo iz dneva v dan in to velja tudi za mame. Na ista vprašanja, obogatena z izkušnjami in življenjskimi resnicami, mame odgovarjajo bolj odkrito, razumevajoče, sočutno, čuječe …
V knjigi Mama hčerki so zbrana vprašanja hčerke in odgovori mame, ki ji jih nekoč ni zmogla ali znala posredovati.
"Mami. Kaj pomeni biti ženska?
Biti ženska, draga moja punčka, je čudovita izkušnja. Že samo to, da sem te rodila, je zame največja možna sreča, ki mi jo je omogočilo moje žensko telo ..."
"Mamica. Kako vem, katero pot izbrati? Katera je prava?
Punčka moja, vsaka pot, ki jo želiš prehoditi, je prava. Ni pa vsaka pot, na katero stopiš, lahka. Lahko ima veliko vzponov in še več spustov, preden prideš do cilja …"
"Mami. Rada te imam!
Punčka moja zlata, tudi jaz te imam neskončno rada! Tega ne morem izraziti z besedami, ker je neopisljivo …"

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 86, marec 2023 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilič • Odgovorni urednik: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: WooCHE, oblikovanje, Marko Vovk, s. p. • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevska.si • Časopis Kočevska, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, matej.kosten@kocevska.si • Tisk: Tiskara Zagreb d. o. o., Radnička cesta 210, 10 000 Zagreb • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrniti poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-07a52

Utrinek

"Brez glasbe bi bilo življenje pomota."

(Friedrich Nietzsche)

Uganka

Marilyn vos Savant je bila dolga leta kolumnistka ugankarske kolumne v ameriškem časopisu Parade. V rubriki z naslovom 'Vprašajte Marilyn' je odgovarjala na logične, matematične in besedne probleme, ki so ji jih pošiljali bralci. Eden od njih je pozneje postal znan kot problem Monty Hall, in sicer ga je zastavil bralec tako:

Na nagradnem tekmovanju je igralec soočen s tremi vrati. Za enimi je avto, za ostalima dvema kozi. Tekmovalec izbere ena od vrat, npr. št. 1, in gostitelj kviza, ki ve, kaj se skriva za vrati, odpre eno od preostalih vrat, npr. št. 3, za katerimi se je koza. Potem vpraša tekmovalca: "Ali bi zamenjali izbiro in izbrali druga vrata?"

Vos Savant je zapisala, da bi bilo za tekmovalca bolje, če izbere druga vrata. Bralci so bili ogorčeni in prejela je na tisoče pisem bralcev, velika večina se z njo ni strinjala. Njena rešitev je bila pozneje večkrat dokazana, tudi z računalniškimi modeli, a je problem Monty Hall ostaja eden tistih, ki zbega tudi največje ume.

Rešitev: Obstaja več možnosti, kako se lotiti problema, ki so odvisne tudi od tega, kako natančno je zastavljen, a najpreprostejša gre tako: ko izberemo vrata 1, je verjetnost, da je za njimi avto, 1/3. Vrata 2 in 3 lahko štejemo skupaj in tako je verjetnost, da je avto za njima, 2/3. Po tem, ko je gostitelj odprl eno od vrat s kozo, verjetnost ostaja enaka, saj se položaj avta in koz ni spremenil, le gostitelj je izločil ena od vrat.

Zanimivosti

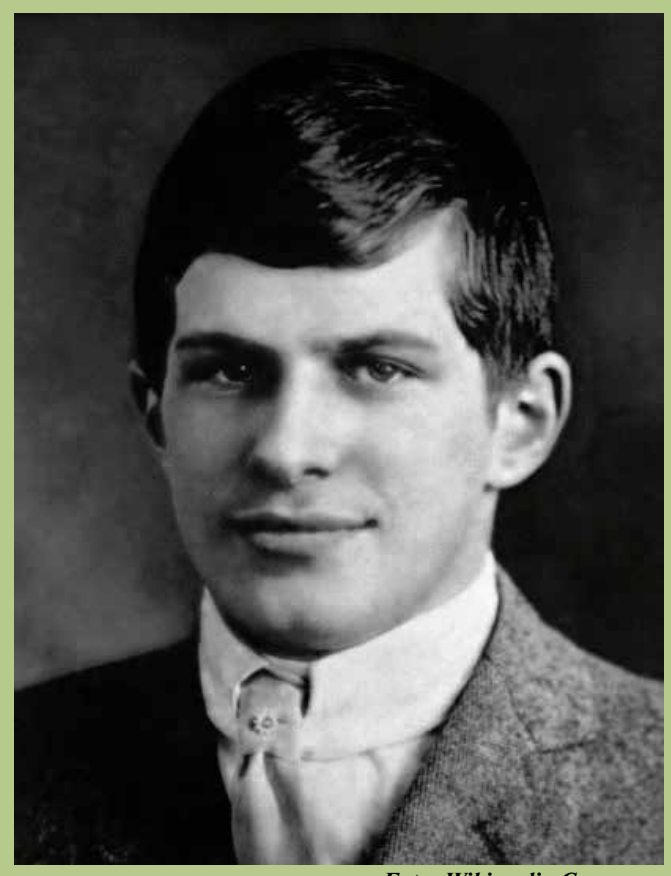

Foto: Wikimedia Commons

Težko je reči, kdo je bil najpametnejši človek na svetu. Ali upoštevamo meritve inteligenčnega količnika, ki so se izkazale za zelo pomanjkljive, ali upoštevamo človekov prispevek k družbi, mogoče jezikovne, matematične veščine?

Nekaj posebnega pa je bil zagotovo William Sidis. Rojen ukrajinskim migrantom leta 1898 v New Yorku, mladi Bill ni po naključju zašel na pot intelektualne veličine. Njegov oče Boris je bil psihiater s štirimi harvardskimi diplomami, njegova mati pa je bila po pričevanjih nepismena, ko je s 17 leti prebegnila prek oceana, a je po tem, ko jo je mož Boris naučil branja in pisanja, postala ena prvih ameriških zdravnic.

To nista bila navadna starša, prav tako ne njun otrok. William je po očetovih načelih, da noben otrok ni premlad, da bi se učil, hitro napredoval in bral že pri dveh letih. Pri osmih letih je znal šest jezikov in ustvaril tudi svoj osebni jezik. Na Harvard je bil sprejet pri devetih letih, a mu vstopa niso dovolili, dokler ni dopolnil enajst. A kljub inteligenci je bil najstniško okolje prevelik zalogaj za bliskovit, a občutljiv um.

Po diplomi se je odločil, da bo živel popolno življenje – kar je zanj predstavljalo življenje v osamelosti. Nekaj časa je poučeval matematiko, se vpisal na pravno šolo, a je ni končal. Leta 1919 so ga na socialističnih demonstracijah aretirali zaradi napada na policista. Obsodili so ga na leto in pol zapora, ki pa ga je preživel v očetovem sanatoriju. Po tem se je njegova sled izgubila. Vsakič, ko ga je nekdo prepoznal, je spakiral kovčke in se preselil. Delal je kot knjižničar, prevajalec in hišnik. Umrl je star 46 let, pred tem pa pod psevdonimi napisal kar nekaj knjig, ki verjetno nikoli ne bodo identificirane.

Skok čez plot

Korzika, četrti največji otok v Sredozemlju, je bila naseljena vsaj pred 8.000 leti. Otok so pozneje osvojili Kartažani, Grki in Etruščani, dokler ni leta 238 pr. n. št. s Sardinijo postala provinca rimske republike. V 13. stoletju je padla pod vpliv italijanske mestne države Genove, pozneje sta se za otok borili Španija in Francija, a ji je leta 1755 uspelo razglasiti samostojnost.

Rojstni otok francoskega državnika Napoleona je del Francije od leta 1769 in je ena od 18 francoskih provinc. Uradni jezik 350.000 prebivalcev, katerih polovica živi v mestih, je francoščina, korziščino, ki spada med italske jezike, pa tekoče govori le desetina prebivalstva.

Korziška umetnost večglasnega petja, ki sega v 12. stoletje, je bila skoraj pozabljena do preporoda v 70. letih prejšnjega stoletja in je zdaj pomemben del korziške nacionalne identitete.

Najvišji vrh izredno gorate Korzike je Monte Cinto z 2.706 metri. • *Foto: Pixabay.com*

KOLEDAR DOGODKOV

KDO?	KAJ?	KDAJ?	KJE?
Pokrajinski muzej Kočevje, Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Narodni muzej Slovenije	**Odprtje razstave Ciganska jama, paleolitsko najdišče s konca ledene dobe**	23. 3. 2023 ob 18:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Knjižnica Kočevje	**Predstavitev magistrskega dela Gala Hočevarja "Analiza habitata velike uharice (Bubo bubo) na izbranih območjih in ugotavljanje novih potencialnih gnezdišč"**	23. 3. 2023 ob 18:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	**Strokovno predavanje ing. Antona Prelesnika "Zgodovina lesa"**	30. 3. 2023 ob 18:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	**Bralna urica ob mednarodnem dnevu knjig za otroke v družbi kosmatega prijatelja**	1. 4. 2023 ob 10:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	**Predstavitev knjige "Usodni dimnik" Ivana Šege**	4. 4. 2023 ob 18:00	Knjižnica Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje in Pilonova galerija Ajdovščina	**Predstavitev Veno Pilon, skozi objektiv slikarja**	21. 4. 2023 ob 18:00	Likovni salon Kočevje